

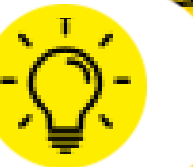
Читацька компетентність як важливий складник шкільної мовної освіти

Co
the

De
and

Co
the

De
and

- Сучасні тенденції мовної освіти в НУШ
- Читацька грамотність у структурі уроків української мови
- Ідеї та інструменти для відпрацювання комунікативних навичок на уроках української

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 30 вересня 2020 р. № 898

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ
базової середньої освіти

1. Цей Державний стандарт визначає вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів на рівні базової середньої освіти, загальний обсяг їх навчального навантаження, розподілений за освітніми галузями, структуру та зміст базової середньої освіти.

<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>

УРЯДОВИЙ ПОРТАЛ

Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України

Co-funded by
the European Union

Developing Reading Skills With
and Through Digital Technologies
(2022-2025)

Державний стандарт продовжує реформу “Нова українська школа”

**Потужну державу і конкурентну економіку забезпечить згуртована спільнота
творчих людей, відповідальних, активних і підприємливих громадян.**

Саме таких повинна готувати середня школа України.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Освіта Наука Законодавство Міністерство Пресцентр Доступ до публічної інформації

Міжнародна співпраця Інформація для осіб з ТОВ та ВГО

Головна → ТОВ → Нова українська школа

Нова українська школа

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА

Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки. Головна мета – створити школу, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті.

НУШ – це школа, до якої приємно ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, ачать критично мислити, не бояться висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. Водночас батькам теж подобатиметься відвідувати цю школу, адже тут панують співпраця та взаєморозуміння.

**Co-funded by
the European Union**

**Developing Reading Skills With
and Through Digital Technologies**

(2022-2025)

Підґрунтя для Державного стандарту

- Стандарт базової середньої освіти ґрунтується на Законі України «Про освіту», де відображені ключові компетентності та наскрізні вміння.
- ✎ Стандарт є логічним продовженням затвердженого у 2018 році Державного стандарту початкової освіти.

▶ Перелік компетентностей та вмінь, закладений в обидва Стандарти, базується на «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя», але не обмежується ними.

Co-funded by
the European Union

Developing Reading Skills With
and Through Digital Technologies

(2022-2025)

Державний стандарт містить:

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

- ▶ ключові компетентності включно з базовими знаннями
- ▶ наскрізні вміння, що поєднують компетентності та галузі
- ▶ обов'язкові результати навчання (загальні і конкретні)
- ▶ орієнтири для їхнього оцінювання
- ▶ 7 варіантів базового навчального плану, відповідно до освітніх потреб дітей
- ▶ рекомендовану, мінімальну та максимальну кількість навчальних годин за кожною з галузей та загалом, визначені в базових навчальних планах

Державний стандарт – основа для розробки типових та інших освітніх програм, згідно з вимогами, передбаченими статтею 11 Закону України “Про повну загальну середню освіту”

Основні компетентності, які формує базова середня освіта

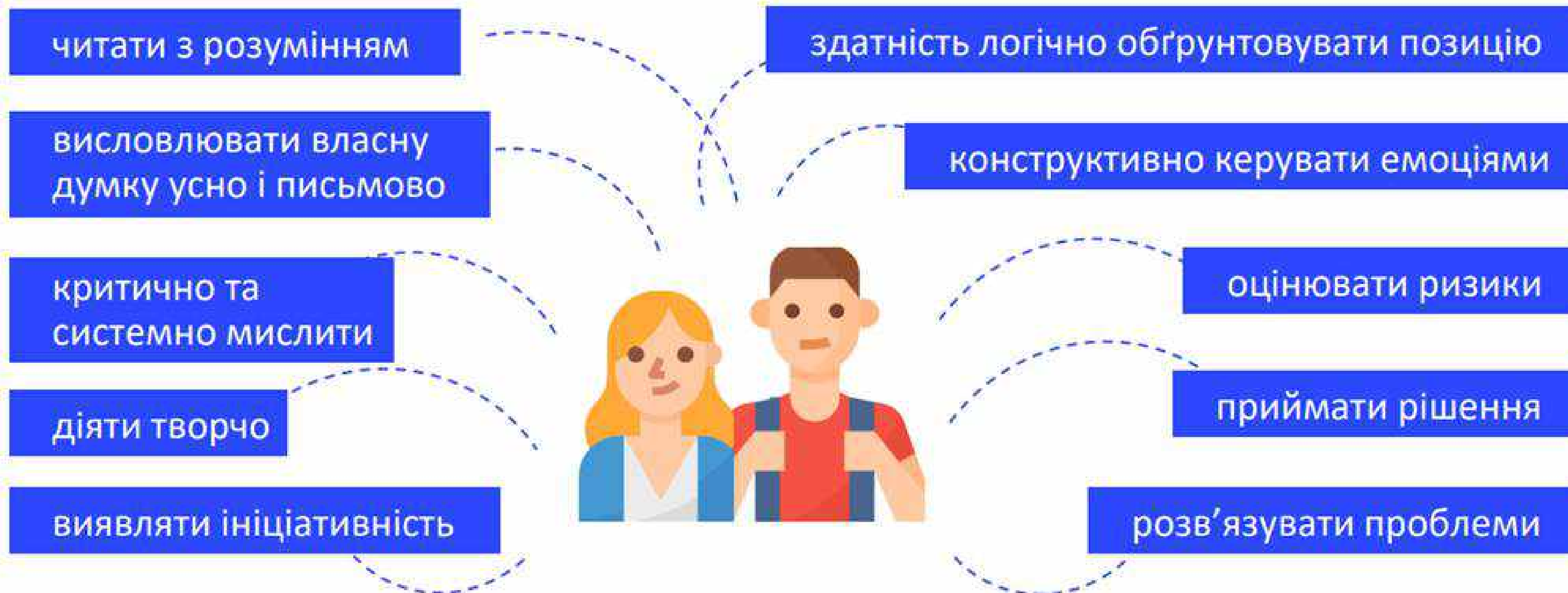
МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

- 1 Вільне володіння державною мовою
- 2 Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами
- 3 Математична компетентність
- 4 Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій
- 5 Інноваційність
- 6 Екологічна компетентність
- 7 Інформаційно-комунікаційна компетентність
- 8 Навчання впродовж життя
- 9 Громадянські та соціальні компетентності
- 10 Культурна компетентність
- 11 Підприємливість і фінансова грамотність

Спільні для всіх компетентностей наскрізні вміння

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Вони формуються на всіх інтегрованих курсах або предметах

Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи (запроваджуються поетапно з 2022 року)

Facebook

exTwitter

LinkedIn

Надрукувати

Мовно-літературна освітня галузь

Українська мова (5-6 клас)

- Українська мова 5-6 кл. Голуб та ін.
- Українська мова 5-6 кл. Заболотний та ін.

(5-9 клас)

- Українська мова 5-9 кл. Полторацька та ін.

(7-9 клас)

- Українська мова 7-9 кл. Голуб та ін.
- Українська мова 7-9 кл. Заболотний та ін.

Модельні навчальні програми з мов та літератур корінних народів і національних меншин (5-6 клас)

- Мова іврит 5-6 кл. Бакуліна та ін.
- Новогрецька мова 5-6 кл. Богадиця та ін.
- Словацька мова 5-6 кл. Герзанич та ін.
- Інтегрований курс кримськотатарської мови та літератури 5-6 кл. Мамутова та ін.
- Інтегрований курс української мови і літератури для класів з навчанням мовою корінного народу та/або національної меншини 5-6 кл. Хворостяний та ін.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Co-funded by
the European Union

Developing Reading Skills With
and Through Digital Technologies

(2022-2025)

8-ий КЛАС			
МОВНА ЗМІСТОВА ЛІНІЯ			
№ п/п	Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
1.	- Організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); - слухає інформацію з різних джерел на відому й нову тематику, озвучену у вільному темпі, художні тексти, медіатексти тощо [9 MOB 1.1.1]; - розпізнає і передає прихований зміст пові-	ВСТУП 1 год Мова – маркер безпеки державних кордонів Мова як фактор існування держави. Мовне й етнічне самоусвідомлення українців.	Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (дослідження способів узаємодії зі світом; добір прикладів, що свідчать про пізнання світу засобами; розгляд можливостей мови у пізнанні світу; мови тощо).

МОВЛЕННЄВА ЗМІСТОВА ЛІНІЯ			
1.	Очікувані результати: - Організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); - розпізнає і передає прихований зміст повідомлення (художнього тексту, медіатексту тощо), виражений невербально [9 MOB 1.1.3];	ІНФОРМАЦІЯ 13 + 3 год (есе + контрольна робота + аналіз к/р) Повторення вивченого в 7 класі. Знаки довкола нас як засіб інформування.	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (усвідомлення знака як засобу інформування; засвоєння українських знаків-символів; розпізнавання

СОЦІОКУЛЬТУРНА ЗМІСТОВА ЛІНІЯ (Компетентнісний потенціал)			
№ п/п	Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
1	Уміння: - сприймати (зокрема читає українською мовою літературні твори українських і зарубі-	Вільне володіння державною мовою Українська мова як найвища	Види навчальної діяльності: Пізнавальна діяльність (пошук інформації про мову як цінність, як сакральну річ;

Модельна навчальна програма
«Українська мова. 7–9 класи»
для закладів загальної середньої освіти
(авт. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.)

Очікувані результати: - Організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); - розрізняє синтаксичні одиниці різних рівнів на основі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє системні міжрівневі взаємозв'язки між ними, типові закономірності їх функціонування на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - творчо використовує широкий спектр мовних засобів, обираючи з-поміж запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 МОВ 4.2.1-1]; - визначає особливості синтаксичних одиниць, аналізуючи усне мовлення та медіатексти / тексти, зокрема літературні твори [9 МОВ 4.1.2]; - аналізує виучувані мовні явища в усному мовленні, текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання їх [9 МОВ 4.1.2-1]; - створює художні тексти різних типів, аргументуючи власну позицію [9 МОВ 3.1.2]; - формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 МОВ 1.1.2-4]; - переказує почуте повідомлення (художній текст, медіатекст тощо) докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті загалом, на окремих важливих деталях чи на	ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ 11 + 4 (узагальнення + есе + контрольна + аналіз к/р) Двоскладне речення. Головні й другорядні члени речення. Підмет і присудок. Способи вираження підмета. Способи вираження присудка. Простий і складений присудок (іменний і дієслівний). Тире між підметом і присудком. Речення поширені й непоширені (повторення). Означення, додаток та обставини як другорядні члени речення (повторення). Прикладка як різновид означення. Написання непоширених прикладок через дефіс, у лапках. Види обставин (за значенням), способи вираження їх. Порівняльний зворот. Виділення порівняльних зворотів комами. Порядок слів у реченні. Логічний наголос.	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; припущення; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (визначення ознак простого речення та комунікаційної доцільності; добір прикладів простого речення; виписування прикладів з художніх та медійних текстів; визначення видів підмета й присудка, виявлення їх у реченнях і текстах; пояснення розділових знаків; поширення непоширених речень; виявлення означень, додатків, обставин у поетичних текстах; пояснення написання прикладок; усвідомлення порядку слів у реченні, ролі логічного наголосу тощо). Робота з текстом (виписування з тексту і складання речень з порівняльним зворотом; визначення ролі другорядних членів у текстах; виявлення в тексті виучуваних синтаксичних одиниць; збагачення / перетворення тексту за допомогою другорядних членів речення; редагування тексту; обґрунтування логічного наголосу; виразне читання тексту; створення власних текстів; переказування текстів тощо). Мовленнєва діяльність (усне висловлення на визначену тему; обговорення проблеми; діалогікування; усний коментар тощо).
	ОДНОСКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ 7 + 3 (есе + контрольна робота + аналіз к/р) Односкладне речення. Одно-	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; припущення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія).

МОВЛЕННЄВА ЗМІСТОВА ЛІНІЯ

Модельна навчальна програма
«Українська мова. 7–9 класи»
для закладів загальної середньої освіти
(авт. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.)

Очікувані результати: - Розпізнає в тексті (художньому тексті, медіатексті тощо) засоби виразності, елементи авторського стилю [9 МОВ 2.2.6-2]; - самостійно складає і komponує складний план, створює характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитування, скорочення, умовні позначення, символи тощо [9 МОВ 1.2.2-1]; - обговорює жанрово-родову належність почутого тексту (художнього тексту, медіатексту тощо), тематичні особливості, зв'язок тексту з ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця [9 МОВ 1.1.2-2]; - характеризує роль, виражальні можливості й вплив на слухача (адресата) значущих деталей, зокрема художніх, тексту (художнього тексту, медіатексту тощо) [9 МОВ 1.5.3-1]; - доречно використовує цитати з різних джерел (художніх текстів, медіатекстів тощо) для підтвердження й увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 МОВ 1.6.1-3]; - здійснює та обґрунтовує самостійний вибір вербальних і невербальних (в тому числі неявно виражених) засобів [9 МОВ 1.7.1]; - застосовує різні види критичного читання	ТЕКСТ 12 + 3 год (<i>есе + контрольна робота + аналіз к/р</i>) Повторення вивченого в 7 класі. Складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (рубрикація, заголовки, скорочення, виділення тощо). Вторинні тексти. Стислий переказ. Способи скорочення тексту. Види критичного читання. Одиничний і множинний тексти. Розповідь у приватному спілкуванні. Опис як елемент мовлення. Роздум над проблемою. Висновки як елемент тексту. Естетична і мистецька цінність тексту.	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (засвоєння складників друкованого чи цифрового тексту; визначення способів скорочення тексту; засвоєння видів критичного читання; визначення особливостей вторинних текстів; стислий переказ тексту; добір текстів різних видів; використання цитат для підтвердження й увиразнення власних поглядів, думок, переконань; зіставлення змісту прочитаного з власними ціннісними орієнтирами; формулювання висновків з прочитаного; критичне оцінювання тексту; редагування тексту; зіставлення текстів подібної тематики; аналіз та інтерпретація тексту; написання висновків; виявлення зв'язків між темою й мікротемами; пояснення естетичної та мистецької цінності тексту; встановлення значення прочитаного в кількох текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) для досягнення окресленої мети діяльності; створення й презентація текстів тощо). Мовленнєва діяльність (стисле переказу-
--	---	---

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Директорат шкільної освіти

пр. Берестейський, 10 м. Київ, 01135, тел.(044) 481-47-58, факс (044) 481-32-87, e-mail: dse@mon.gov.ua

Департаменти (управління)
освіти і науки обласних,
Київської міської (військових)
державних адміністрацій

Заклади післядипломної
педагогічної освіти

Про інструктивно-методичні
рекомендації щодо викладання
навчальних предметів/інтегрованих
курсів у закладах загальної середньої
освіти у 2024/2025 навчальному році

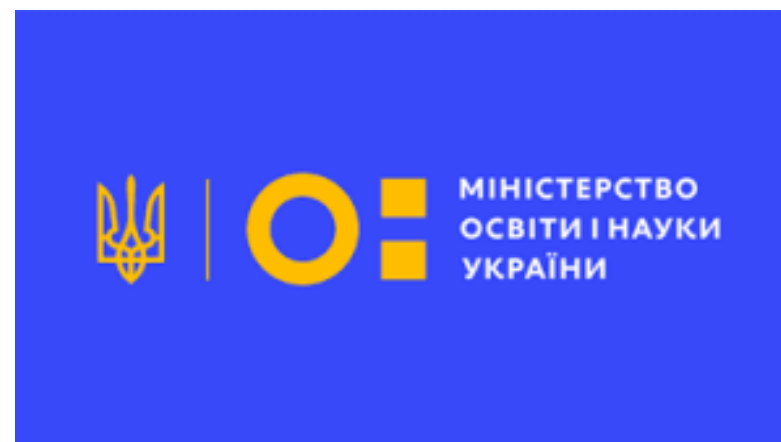

ЛИСТ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

м. Київ

ВІД 30 СЕРПНЯ 2024 Р. **Про інструктивно-методичні** № 1.1/15776-24

**рекомендації щодо викладання навчальних
предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної
середньої освіти у 2024/2025 навчальному році**

У модельних навчальних програмах з української мови не виокремлено спеціальних уроків розвитку мовлення, оскільки кожен урок має бути зорієнтований на розвиток дитини.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

02.08.2024

м. Київ

№ 1093

Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання

Відповідно до пункту 8 статті 17 Закону України «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898, з метою організації оцінювання результатів навчання учнів 5 – 9 класів закладів загальної середньої освіти, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти,

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМИ ГАЛУЗЯМИ
результатів навчання здобувачів освіти відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Бал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ			
	Група результатів 1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях	Група результатів 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду	Група результатів 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови	Група результатів 4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу
1	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на окремі прості запитання за змістом почутого, використовуючи прості однотипні фрази; припускається суттєвих змістових помилок; виконує окремі прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на окремі прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого, використовуючи прості однотипні фрази; припускається суттєвих змістових помилок; виконує окремі прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> демонструє вміння записувати висловлення, зокрема в цифровому середовищі; частково відтворює способи діяльності за наданим зразком, припускаючись різного виду помилок; порівнює написане зі зразком і коригує за допомоги вчителя	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на окремі прості запитання, припускаючись суттєвих помилок; виконує частину простих завдань / навчальних дій щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; передає інформацію, використовуючи короткі однотипні фрази
2	<i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на частину простих запитань за змістом почутого, припускається змістових і логічних помилок;	<i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на частину простих запитань за змістом прочитаного / переглянутого, припускається змістових і логічних	<i>Учень / учениця:</i> відтворює висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном зі зміною предмета повідомлення і частково записує їх, демонструючи усвідомлення окремих	<i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на частину простих запитань, припускаючись суттєвих помилок; виконує прості завдання / навчальні

Групи споріднених результатів навчання

1.

Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях

2.

Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів і використання її для збагачення власного досвіду

3.

Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема інтерпретація літ. творів українських і зарубіжних письменників;
дотримання норм літературної мови

4.

Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їхнього аналізу

1. УСНА ВЗАЄМОДІЯ

1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях

сприймання усної інформації

перетворення інформації з почутого в різні форми

виокремлення усної інформації

аналіз й інтерпретація усної інформації

оцінювання усної інформації

висловлення та обстоювання власних поглядів

використання вербальних і невербальних засобів

регулювання власного емоційного стану

2. РОБОТА З ТЕКСТОМ

**2. Сприймання, аналіз,
інтерпретація, критичне
оцінювання інформації в текстах
різних видів і використання її для
збагачення власного досвіду**

сприймання тексту

аналіз й інтерпретація тексту

збагачення емоційно-чуттєвого досвіду

оцінювання тексту

вибір текстів для читання

перетворення текстової інформації

творче читання

3. ПИСЬМОВА ВЗАЄМОДІЯ

3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема інтерпретація літературних творів українських і зарубіжних письменників; дотримання норм літературної мови

створення письмового висловлення

письмова взаємодія в режимі реального часу
(у цифровому середовищі)

редагування письмових текстів

4. ДОСЛІДЖУЄ МОВЛЕННЯ

4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їхнього аналізу

Co-funded by
the European Union

Developing Reading Skills With
and Through Digital Technologies
(2022-2025)

дослідження
мовних явищ

використання
знань з мови в мовленнєвій творчості

МОНІТОРИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

PISA

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

ВИКОНАТИ ЗАВДАННЯ PISA

ЗВІТИ / ДАНІ

ЗАПИТАННЯ-ВІДПОВІДІ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

У 2016 році Україна вперше долучилася до Програми міжнародного оцінювання учнівства – PISA. Програма має на меті порівняти освітні системи більшості країн світу (у циклі PISA-2022 взяло участь понад 80 країн) через вимірювання компетентностей учнів / учениць у трьох основних галузях: читання, математика та природничо-наукові дисципліни (одна з яких визначається провідною для певного циклу дослідження) – інноваційній та опційній галузях прямо не пов'язаних з оволодінням шкільними програмами. У планованому циклі PISA-2025 провідною галуззю визначено *природничо-наукові дисципліни*, інноваційною – «*Навчання в цифровому світі*» (Learning in the Digital World), опційною – «*Оцінювання іноземної мови*» (Foreign Language Assessment)». Крім того, у дослідженні PISA велика увага приділяється вивченню чинників, що впливають на успішність навчальних досягнень учнівства.

Дослідження PISA проводиться кожні три роки, починаючи з 2000 року, шляхом тестування навичок і знань 15-річного учнівства. Вважається, що в більшості країн саме в цьому віці учні / учениці закінчують основну школу, і постають перед вибором професії і загалом майбутнього життєвого шляху. Однак PISA не перевіряє рівень навчальних досягнень учнівства, натомість оцінює наскільки учень / учениця зможе використовувати знання й уміння, отримані в школі, за можливих життєвих труднощів і викликів.

Читацька грамотність визначається як здатність особи до широкого розуміння тексту, пошуку нової інформації, її відтворення та використання, інтерпретації змісту й формулювання власних умовиводів, осмислення й оцінювання змісту та форми тексту тощо.

Що дає участь у PISA?

Завдяки участі у PISA країни отримують:

- дані про сформованість читацької, математичної та науково-природничої грамотності у 15-річних підлітків;
- характеристику освітнього середовища, умов життя і навчання підлітків;
- індикатори, що вказують на динаміку результатів країн-учасниць;
- дані про досвід інших країн-учасниць PISA.

Ця інформація дає можливість глибоко проаналізувати ситуацію та на основі конкретних даних приймати рішення про розвиток освіти та зміни в освітній політиці.

→ Посібник «PISA: природничо-наукова грамотність»

→ Посібник «PISA: читацька грамотність»

Оцінювання завдання 3

Процеси читання: осмислення змісту тексту: застосування набору ознак, наведених у тексті, для висновків щодо випадків за межами тексту.

Ресурс тексту: одиничний.

Формат тексту: змішаний (поєднання цілісного й перерваного форматів).

Тип тексту: опис.

Ситуація: публічна.

	Входять до складу робочої сили: працюють	Входять до складу робочої сили: безробітні	Не входять до складу робочої сили	Не можна віднести до жодної з категорій
Офіціант, 35 років, працює неповний робочий день	×			
Жінка-підприємець, 43 роки, працює 60 годин на тиждень	×			
Студент денного відділення, 21 рік			×	
Чоловік, 28 років, нещодавно продав свій магазин, шукає роботу		×		
Жінка, 55 років, ніколи не працювала й не хотіла працювати не вдома			×	
80-річна бабуся, усе ще працює кілька годин на день у сімейній крамниці				×

Завдання 1: ГРАФІТІ

R081Q01

Мета кожного з листів –

- A пояснити, що таке графіті.
- B висловити свою думку про графіті.
- C продемонструвати популярність графіті.
- D розповісти людям, що необхідно дуже багато засобів, аби змити ці розписи.

Оцінювання завдання 1

Процеси читання: розуміння текстів: інтегрування смислів і формулювання умовиводів, а саме визначення мети кожного з текстів.

Ресурс тексту: множинний.

Формат тексту: цілісний.

Тип тексту: аргументація (листи з Інтернету).

Завдання 4: РОБОЧА СИЛА

R088Q05

Припустимо, що відомості про працездатне населення публікують у формі наведеної раніше діаграми щорічно.

Нижче перераховано чотири види відомостей, які представлено на діаграмі.

Укажіть, чи мінятимуться ці відомості з року в рік. Обведіть слово «Зміниться» або «Не зміниться».

У першому рядку показано, як це потрібно зробити.

Відомості, представлені на діаграмі	Відповідь
Назви груп населення, представлених на діаграмі (наприклад, що «входять до складу робочої сили»)	Зміниться / <u>Не зміниться</u>
Відсотки (наприклад, «54,2%»)	Зміниться / Не зміниться
Чисельність різних груп населення (наприклад, «2656,5»)	Зміниться / Не зміниться
Примітки, які наведено під діаграмою	Зміниться / Не зміниться

5. МІЖНАРОДНИЙ ПЛАН

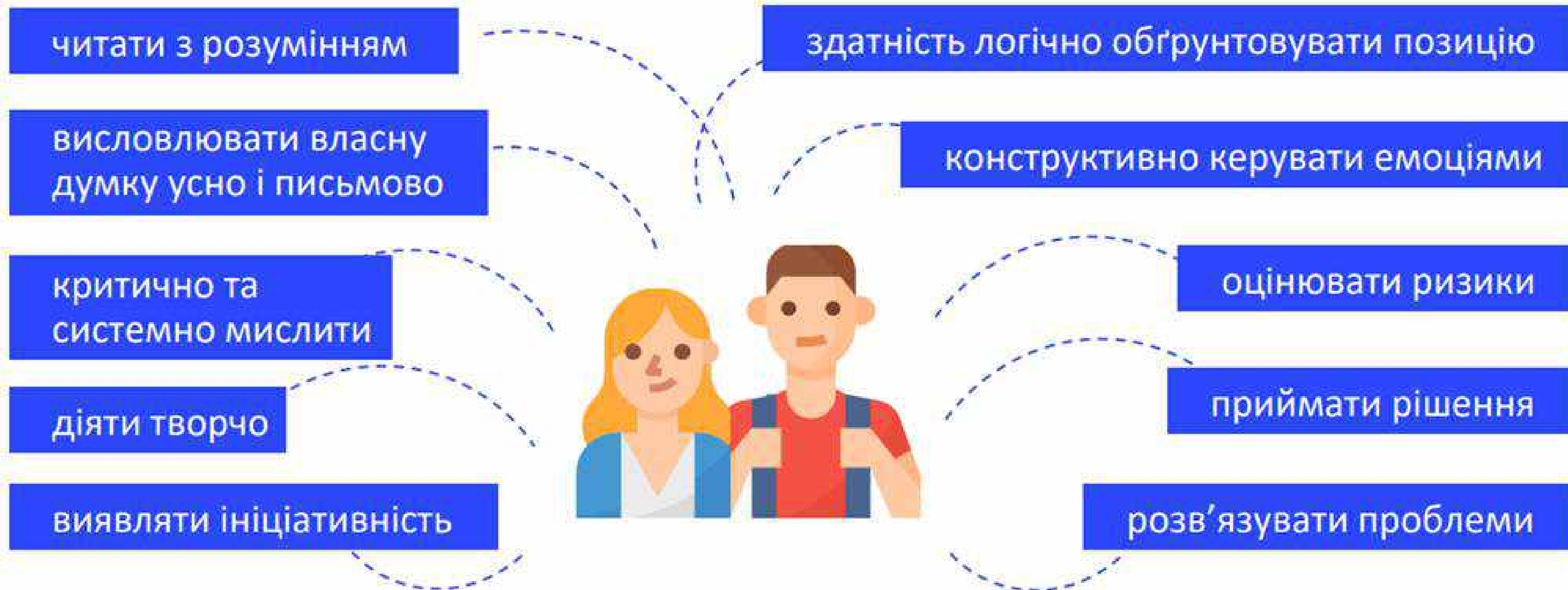
Результати виконання програми організації «МІЖНАРОДНИЙ ПЛАН» за 1996 рік

	Регіон Східної та Південної Африки					РСП				
	Ботсвана	Ефіопія	Кенія	Малаві	Судан	Танзанія	Уганда	Замбія	Зімбабве	Усього
 Охорона здоров'я										
Служби надання медичної допомоги на чотири й більше кімнат	1	0	6	0	2	3	2	0	9	26
Працівники охорони здоров'я, які отримали односторонню перепідготовку	1053	0	719	0	425	1065	20	80	1085	4385
Діти, які отримували додаткове харчування впродовж одного тижня або довше	12195	0	2249	2490	0	0	0	0	23402	26527
Діти, яким надана фінансова допомога на загальну лікування та стоматологічні послуги	964	0	306	0	305	0	581	0	17	2281

Спільні для всіх компетентностей наскрізні вміння

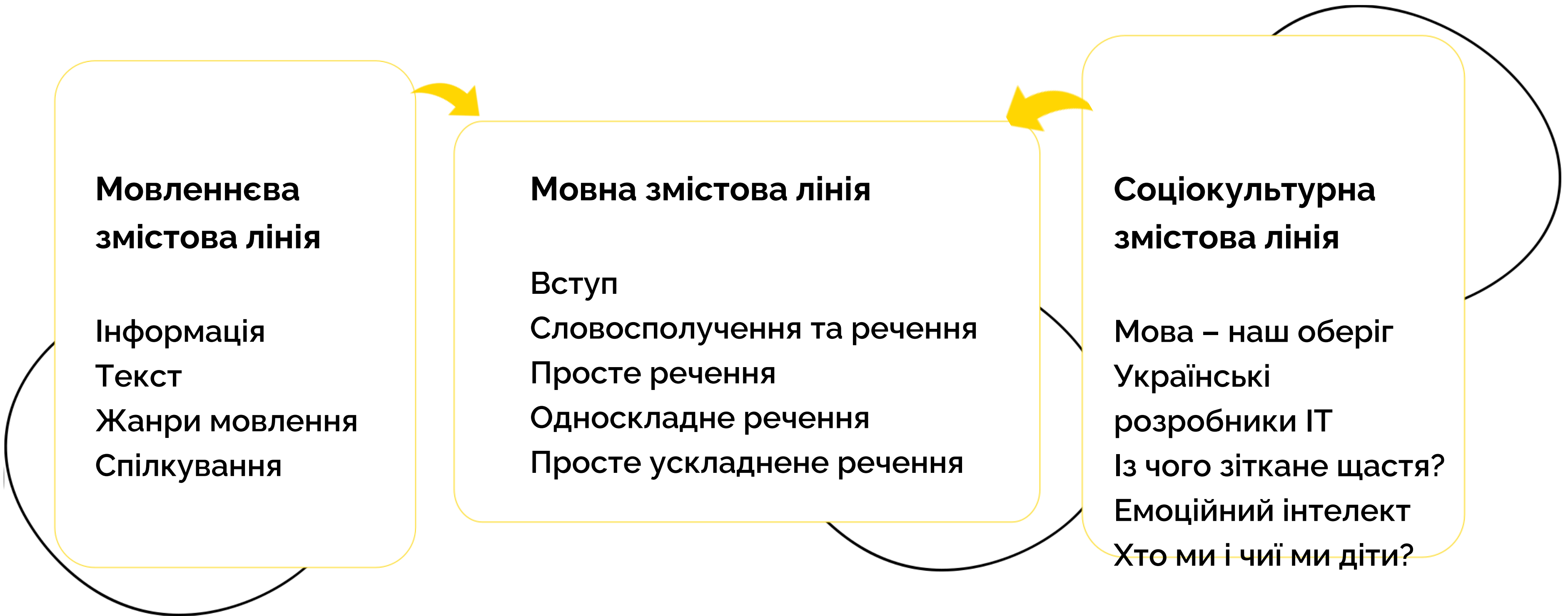

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Вони формуються на всіх інтегрованих курсах або предметах

Мовленнєва змістова лінія

Інформація
Текст
Жанри мовлення
Спілкування

Мовна змістова лінія

Вступ
Словосполучення та речення
Просте речення
Односкладне речення
Просте ускладнене речення

Соціокультурна змістова лінія

Мова – наш оберіг
Українські
розробники ІТ
Із чого зіткане щастя?
Емоційний інтелект
Хто ми і чиї ми діти?

Структура параграфа

- ❖ Мотиваційна вправа
- ❖ Теоретичний матеріал (доступний виклад, ілюстрації, схеми, таблиці...)
- ❖ Вправи на відпрацювання (від простих до складних, у багаторівневих вправах поєднано відпрацювання теоретичного матеріалу та розвиток мовлення; усі тексти об'єднано змістовою лінією)
- ❖ Тестові завдання
- ❖ Підсумки та саморефлексія

2. Випишіть у два стовпчики дієслова доконаного й недоконаного виду. Поміркуйте, як вид дієслів пов'язаний зі змістом оповіді Марічки.
3. Поділіться своєю мрією: чого ви хочете навчитися. Поміркуйте, як це можна зробити: де знайти потрібну інформацію, до кого звернутися по допомогу тощо.
4. Напишіть план дій щодо здійснення вашої мрії.

читати з розумінням

Вправа 101

1. Прочитайте текст, звертаючи увагу на слова з пропущеними літерами. Випишіть ці слова, уставивши, де потрібно, літери на вивчені орфограми.

БУККРОС..ИНГ

Буккрос..инг (з *англ. bookcrossing*) — це хоб..і та громадський рух, що діє за пр..нц..пом соц..альних мереж. Це процес.. звільнення книжок: людина, прочитавши книгу, залишає («звільняє») її у громадському місці (парк, кафе, потяг, станц..я метро). Тоді інша людина може цю книгу знайти та прочитати. Вона, своєю чергою, повинна повторити процес...

Ідею бук..рос..ингу запропонував спец..ал..ст з інтернет-технолог..й Рон Гонбекер у травні 2002 року. Для початку він залишив 20 книжок із пояснювальними записками в хол..і свого готелю. З того часу бук..рос..инг набирає обертів у всьому світі. В Україні полички бук..рос..ингу є в Києві, Харкові, Миколаєві, Луцьку, Львові та інших містах.

(З *вікіпедії*)

2. Поясніть правопис слова в заголовку з огляду на вивчені правила.
3. Визначте тему тексту та його мікротеми.
4. Випишіть із тексту ключові слова.
5. Чи поширене явище обміну книжками у вашому місті або селі?
6. Поміркуйте, чому це явище стало популярним.
7. Започаткуйте обмін книгами у вашому класі чи школі, серед сусідів або в родині.

1. Прочитайте речення й виконайте завдання.

○ Усі ми любимо яскраві *свя-
та* й часто пускаємо в пові-
тря різнокольорові кульки,
але мало хто замислюєть-
ся про те, що *відбувається*
з прикрасами потім.

□ Часто тварини заплутують-
ся в них або з'їдають гуму
й помирають від проблем
зі шлунком.

△ Активісти закликають замінити небезпечні атрибути ве-
чірок на більш екологічні. Долучайтесь!

◇ Повітряні кульки можуть подолати великі відстані після
того, як їх *відпустять* у небо, і падають у ліси, на річки
й поля.

2. Відновіть правильну послідовність, знаючи, що перше речення позначено кружечком. Складіть у зошиті схему.

3. Прочитайте текст, дотримуючись норм орфоєпії.

4. Доберіть до тексту заголовок.

5. Випишіть абзаци, у яких ідеться про шко-
ду повітряних кульок для довкілля.

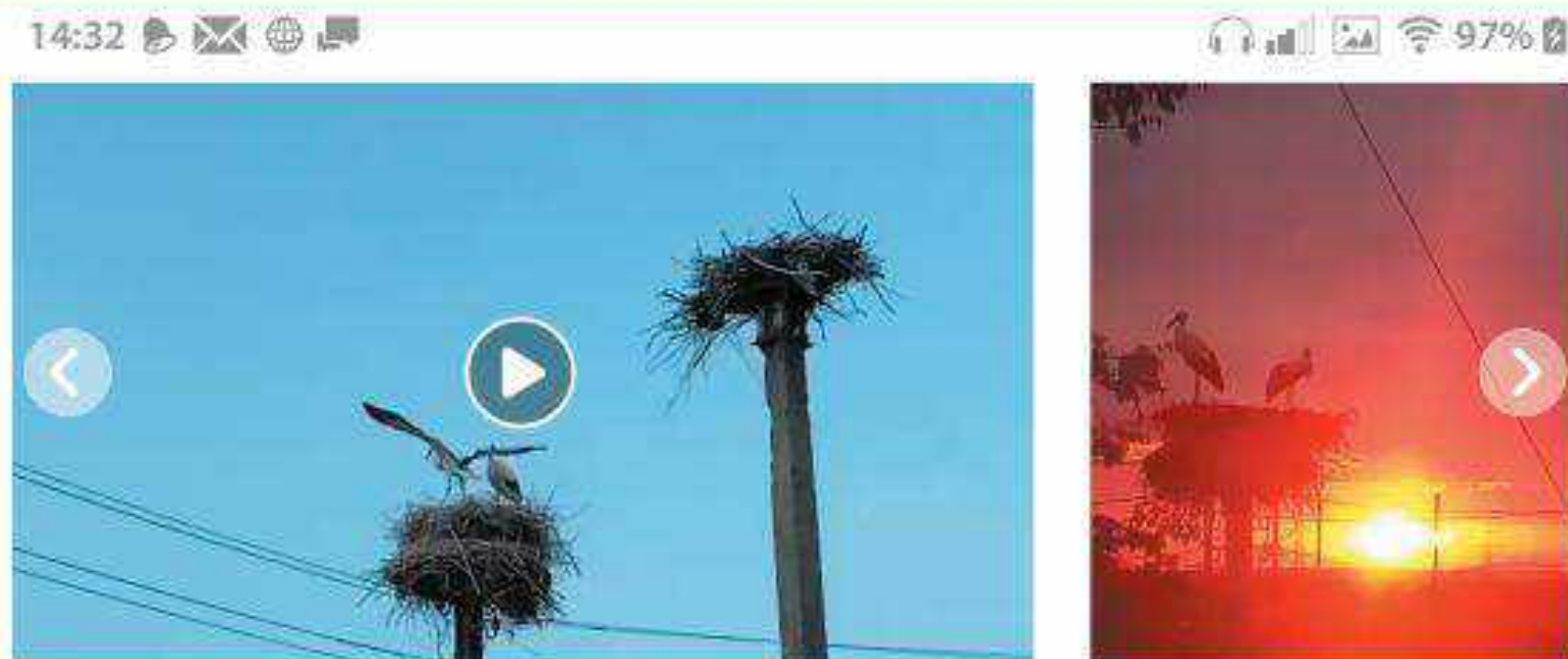
6. Виконайте фонетичний аналіз виділених
слів.

7. Напишіть коментар (3—5 речень), запро-
понувавши свої варіанти, як зробити свя-
то яскравим без шкоди для довкілля.

Вправа 263

1. Керівник підприємства, яке дбає про екологічність своєї продукції, опублікував допис у соцмережі. Прочитайте його.

Життя — дивна річ. Летить і прискорюється з кожним днем. Наші пташенята, які народилися біля Хорошівська меблева фабрика, вже вчать літати. Підстрибують, махають крилами. Батьки спостерігають осторонь.

Вечорами всією лелечою сім'єю милуються заходом сонця.

Лелеки не тільки члени великої родини [Корпорація «Затишок»](#). Вони краще, ніж усі наші європейські екологічні сертифікати, підтверджують, що ми робимо все правильно. Показати більше...

2. Випишіть із тексту слова з м'яким знаком, поясніть їхній правопис.
3. Поміркуйте, яка основна думка тексту.
4. Зверніть увагу на фрагменти тексту, виділені синім кольором. Що особливого ви в них помітили? Висловіть припущення: якою може бути функція цих уривків, якщо взяти до уваги, що текст розміщено в інтернеті?
5. Ознайомтеся з інформацією на наступній сторінці. Чи є вона для вас новою? Для чого ви можете використати цю інформацію в повсякденному житті?

Гіперпосилання, або просто посилання, — активний (виділений кольором) текст, зображення чи кнопка на вебсторінці, натиснення на яку (активізація гіперпосилання) викликає перехід на іншу сторінку чи іншу частину поточної сторінки. Іноді слова в гіперпосиланнях не змінюють за відмінками (як у наведеному вище тексті).

6. Напишіть коментар до допису (1—2 речення), у якому висловте своє ставлення до проблем екології.

Вправа 222

1. Чи відомо вам, що таке тег? Ознайомтеся з інформацією.

Теги (від англійського *tag*, буквально — «ярлик», «бирка») — це ключові слова, які використовують,

щоб полегшити пошук інформації в мережі «Інтернет». Наприклад, якщо ми розмістили на сайті текст про хлопця, що вишиває картини хрестиком, його можна шукати за тегамі *хобі*, *вишивання*, *картини*, *мистецтво* тощо. Хмарина тегів — це один зі способів їх розміщення.

2. Поясніть, чому в слові *тег* ми пишемо **г**, а не **ґ**.

3. Складіть і запишіть текст (5—7 речень), змісту якого відповідав би один із наведених рядів тегів (на ваш вибір):

- подорож, велосипед, мрії;
- рослини, ліс, чисте повітря;
- сміття, макулатура, захист довкілля.

У текстах використовуйте від двох слів, правопис яких можна пояснити вивченим правилом.

4. Презентуйте свої повідомлення перед класом. Назвіть ті слова у ваших текстах, які ілюструють розглянуте правило. Поясніть, як саме.

Вправа 87

1. Роздивіться картину Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султанові» (1880—1991).

2. Опишіть настрої зображених козаків, використовуючи наведені слова: *бе(з/с)перечно, (з/с)дається, ро(з/с)ташовано, ро(з/с)сміявся, можна (з/с)казати, (з/с)розуміло, (з/с)малював, бе(з/с)сумнівно, ро(з/с)казують.*
3. На картині зображений, зокрема, отаман Іван Сірко. Підготуйте допис для соціальних мереж про Івана Сірка чи іншу видатну особу, використавши лише достовірну інформацію.

Додаткова вправа 2: формуємо медіаграмотність

1. Прочитайте уривок із допису, який активно поширюють у соціальних мережах.

Сірко Іван Дмитрович (1610—1680) — найславніший кошовий отаман Запорозької Січі.

Талановитий полководець лускав неприступні фортеці як насіння.

Сірко з українським козацьким військом допоміг завершити в Європі 30-літню війну. П'ять років французи не могли повернути собі фортецю Дюнкерк. Найняли Сірка з козаками за високу плату. Два дні козаки ходили навколо фортеці, вивчали місцевість і розробляли план. На третій день взяли фортецю за кілька годин і повернули її французам.

Сірко поселився в Парижі й сказав: нікуди не поїду, поки не заплатите!

Як гадаєте, що Сірко робив у Франції, чекаючи оплати? От як гадаєте? Пиячив?

Гульдебасив?

І отут я був шокований відкриттям.

Іван Сірко читає в Сорбоні лекції латиною з історії Польщі та Руси-України.

Лекції!! Латиною!! В Сорбонні!! Учить французьких студентів.

2. Пригадайте, що вам відомо про джерела достовірної інформації. Чи є надійним джерелом текст невідомого автора, поширений великою кількістю людей? Висловіть припущення, чи є в дописі про Івана Сірка неправдива інформація, і якщо так, то яка саме.

...Володимир Голобуцький зосередив свою увагу на історіографії цього питання. Історик проаналізував публікації, а також джерела, на які посилаються їхні автори, і дійшов висновку, що використані авторами джерела не дозволяють стверджувати, що козаки Війська Запорозького брали участь у битві під Дюнкерком.

...Історик Артем Папакін вважає малоімовірним твердження про викладацький досвід Івана Сірка в Сорбонні: «У європейських університетах мали право викладати тільки особи, які самі отримали університетську освіту і мали ступінь бакалавра або магістра. Отже, щоб викладати в Паризькому університеті, Іван Сірко мусив здобути освіту в одному з європейських університетів. Незважаючи на мізерні відомості про Івана Сірка до 1653 року, ми можемо впевнено стверджувати, що такої освіти він не отримував».

Вправа 88

Виконайте вправи й тестові завдання в електронному додатку до підручника.

1. Прочитайте фрагмент опублікованої на онлайн-платформі «Локальна історія» статті «Людські долі на стінах Святої Софії» В'ячеслава Корнієнка, доктора історичних наук, дослідника графіті на стінах Софії Київської.

14:32

97%

Собор Святої Софії в Києві — один із небагатьох уцілілих храмів часів Русі. Побудований на початку XI століття як резиденція митрополита, він чув і бачив багато того, про що не прочитаємо в літописах чи хроніках. Софія й сама може розповісти. І не тільки за допомогою ікон, мозаїк чи фресок, що створили вмілі майстри. На стінах собору є тисячі графіті — написів і малюнків, які лишали священники, учні церковної школи чи звичайні парафіяни. Ці коротенькі послання допомагають нам дізнатися про подробиці життя предків кілька сотень років тому. Головне — правильно їх відчитати.

Фома та його пес

Діти в Русі починали вивчати грамоту в 4—5 років. Переважно школи діяли при храмах, зокрема при Софії Київській. Хлопчики вивчали літери та принципи утворення складів, виконували вправи та писали диктанти на вощаних дощечках. І не тільки на них. Фрески храму сприймали як сторінки книги. Як ми часто робимо позначки на берегах книжки, так діти писали чи малювали на стінах.

14:32

97%

Один такий учень поверх фрески вишкрябав песика з гострою мордочкою й піднятим закрученим хвостом. Поряд хтось дописав акуратними літерами, що це написав Фома. Навряд чи це зробив сам Фома: форма прорізів у малюнка та літер різна, та й за пошкоджену оздобу юнак міг дістати на горіхи від своїх опікунів. Фома закреслив текст кількома лініями. Схоже, що пустощі хлопців припинив якийсь служитель. Він же закреслив песика, двічі намалювавши на ньому зображення рук у жесті благословення. Але останнє слово залишилося за Фомою. Трохи ліворуч він знову намалював песика. Цього разу зовсім малого, щоб ніхто не побачив.

2. Випишіть із тексту всі дієслова у формі минулого часу, надпишіть рід і число.
3. Розкажіть, що нового ви дізналися з тексту.
4. Підключіть свою уяву й напишіть твір-розповідь про Фому-художника. Підкресліть у ньому всі дієслова у формі минулого часу.

Вправа 78

1. Спишіть текст, дотримуючись норм української орфографії. Числівники запишіть словами в правильній відмінковій формі.

«Сторожова застава» — роман (У/у)країнс..кого пис..менника Володимира Рутківського. На основі твору 2017 року знято художній філ..м. Разом з/із/зі Вітьком Бубненком, звичайним школяр..м, ми потрапля..мо у/в/уві Київс..ку Русь 1097 року. Саме там загадково опиная..т..ся хлопець після того, як разом з/із/зі друзями вирішує більше довідатися про історію рідного кра(ю/я). Як розгорта..т..ся сюжетна лінія, з/із/зі ким знайом..т..ся герой та як закінчу..т..ся історія, дізна..т..ся після прочитання книги чи перегляду фільм(у/а).

Обкладинка книжки
«Сторожова застава»
(художник Максим Паленко)

2. Поясніть орфограми.
3. Підкресліть граматичні основи речень. Позначте односкладне речення.
4. Чи читали ви книгу, про яку йдеться в тексті? Чи бачили фільм? Якщо так, поділіться враженнями.
5. Поміркуйте, що би ви могли побачити, опинившись у минулому, як герой книжки та фільму. Про що хотіли б запитати наших пращурів?
6. Напишіть твір-роздум на одну з тем:
 - Якби в мене була машина часу
 - Розмова з пращуром

Вправа 70

1. Прочитайте текст.

Чи усвідомлюємо ми, що події сьогодення вже через кілька років будуть історією? Так-так, усе, що ми прожили й переживаємо зараз, уже незабаром увійде до одного з параграфів підручника з історії України! І наші нащадки з майбутнього читатимуть про сучасні події, як і ми читаємо про Київську Русь, українське козацтво чи героїв Крут...

2. Випишіть у три стовпчики дієслова минулого, теперішнього та майбутнього часів. Над кожним надпишіть граматичні категорії.
3. Поміркуйте, що би ви хотіли розказати прийдешнім поколінням про сучасне нашої країни (ваші спостереження, емоції, настанови).
4. Напишіть листа собі дорослому/дорослій. Розкажіть про те, що для вас сьогодні важливе (можна гарно оформити, додати ілюстрації, побажати щось і покласти на збереження в таємне місце).
5. Випишіть із написаного листа дієслова. Над кожним надпишіть час, число, особу чи рід.

Повелителі текстів

Прочитайте текст і виконайте завдання до нього.

Якось у купе швидкого потяга їхали чотири пасажери: англієць, німець, італієць та один відомий львівський юрист. Між ними точилася розмова на різні теми, серед іншого заговорили про мови, і кожен хвалив свою.

Першим заговорив англієць:

— Англійська мова — це мова Шекспіра, Байрона, Дікенса, Ньютона та інших великих літераторів і вчених. Її вживають у всьому світі.

— А німецька, — озвався німець, — мова філософії, техніки, армії, медицини, мова Шіллера, Гегеля, Канта, Вагнера, Гейне.

Італієць усміхнувся:

— Панове, італійська мова — це мова сонячної Італії, мова музики й кохання. Мелодійною італійською мовою написано найкращі твори епохи Відродження, неперевершену поезію Петрарки, лібрето знаменитих опер.

Українець промовив:

— А я продемонструю багатство та можливості своєї мови на прикладі. Назвіть якусь літеру, — звернувся він до німця.

— Нехай буде П, — сказав той.

— Добре. Слухайте: я розкажу вам оповідання, у якому всі слова починаються на цю букву.

Завдання 1

Серед попутників не було

- А англієця
- Б іспанця
- В німця
- Г італійця

Завдання 2

Як українець продемонстрував багатство української мови

- А розказав захопливу історію
- Б навів наукові докази
- В склав текст, у якому всі слова починаються на цю букву
- Г пожартував

Завдання 3

Помилковим є твердження

- А Усі мови, окрім української, бідні.
- Б Присутні погодилися, що українська мова багата й милозвучна.
- В Італійською мовою писали представники епохи Відродження.
- Г Англійська мова відома в усьому світі.

Завдання 4

Спробуйте скласти речення, у якому всі слова починаються однією літерою.

Завдання 5

1. Яку іноземну мову ви опановуєте або хотіли б опанувати? Доберіть аргументи для доведення важливості та багатства цієї мови. Захистіть свою позицію перед однокласниками й однокласницями.
2. Усі разом доберіть аргументи про важливість і багатство української мови.

Повелителі текстів

Прочитайте деформований текст казки, яку склали пластуни Остап Літвінов і Сократ Кременський. Виконайте завдання до тексту.

- ◇ Якось у магічному світі в сім'ї лампочок народилося дитя. Дівчинка росла, але чомусь не могла світитися, як інші лампочки її віку. Через це з нею ніхто не хотів дружити, і дитина дуже сумувала.
- △ У підсумку можемо сказати, що кожен із нас лампочка, але не всі ми заряджені. Треба знайти таке оточення, яке нас розуміє і надихає.
- Виявляється, вона зустріла знайомого, який виявився добрим другом, зарядив її теплими словами та допоміг знайти дорогу додому. Вона світилася від щастя набагато яскравіше, ніж усі лампочки в місті.
- Одного разу, коли лампочку знову ображали, вона вирішила піти від усіх до лісу. Тоді вже стемніло, маленька заблукала й дуже злякалася. Її батьки почали хвилюватися за свою дитину та пішли на пошуки. Як же вони здивувалися, коли знайшли доньку не лише неушкодженою, але й сяючою.

Вправа 2

1. Прочитайте текст. Виділіть основну інформацію в ньому.

Їсти, щоб бути щасливими

Учені з Університету Огайо (США) провели дослідження й виділили 10 продуктів, які можуть підвищити рівень психічного благополуччя. Це свіжі ягоди, огірки, ківі, морква, банани, яблука, цитрусові фрукти. Також ошчасливити можуть листова зелень темного кольору, грейпфрут і салат.

Вправа 73

1. Прочитайте фрагмент передмови до твору Лесі Ворониної «Таємниця пурпурової планети».

Одного чудового літнього ранку я сиділа у своїй кий-лезним робочим важну книжку д Екран комп'юте-цання клавіш п-віть час від часу було закінчити Тож я стріпнула-жилася, щоб зіб-розплющила очі-подиву.

Вправа 79

1. Спишіть текст, поставте потрібні розділові знаки.

Українська вишиванка це перш за все оберег, що містить правильно розміщені сакральні символи. Саме вишивка мала захистити від небезпеки перетворити сорочку на «броню», щоб не проникла зла сила. Тому орнамент у вишиванці розміщували на найбільш вразливих для людини місцях, де «тіло виходило назовні» на комірі грудях манжетах подолі. Вишивка на грудях захищає душу людини від руйнування, а вишивка на плечах додає сили. Наші

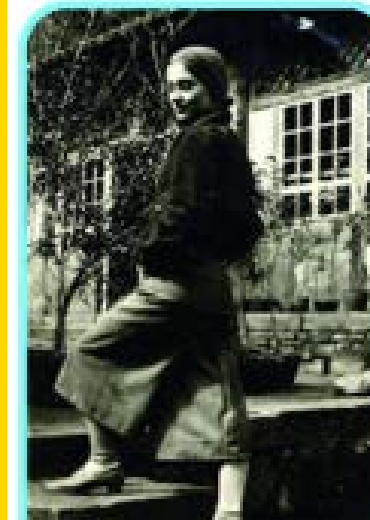

Вправа 86

1. Прочитайте фрагменти двох статей.

Що потрібно знати про Софію Яблонську

Письменницю, фотографа і кінооператора Софію Яблонську хочеться описувати як українську Лі Міллер, нити масштаб її таланту, значущості й авантюризму у світовому контексті. Вона — власниця в чомусь типової, але дуже

небанальної жіночої біографії початку ХХ століття. Народилася 1907 року у Львові, а в 20-річному віці переїхала у Париж вчитися знімати кіно, швидко потрапила в богемну тусовку і навіть встигла **попрацювати** моделлю для художників і дизайнерів. Там же «заразилася» ідеєю екзотичної подорожі, популярною в артистичному середовищі того часу.

З 1929 до 1934 року Софія Яблонська подорожувала світом і знімала фото- і кінорепортажі. Почала з Марокко (після ві-

5
читайте поезію Ліни Костенко.

Мої кохані, милі вороги!
Я мушу вам освідчитись в симпатії.
Якби було вас менше навкруги, —
людина може вдаритись в апатію.

Co-funded by
the European Union

Developing Reading Skills With
and Through Digital Technologies

(2022-2025)

Завдання 10—12 стосуються речень, які первісно становили зв'язний текст. Прочитайте речення й виконайте завдання.

- ☐ Він *був* листоношею, і я йому страшенно заздрив.
- Щастя це стан душі: ти можеш бути щасливим, а можеш *бути* нещасним — усе залежить від твого погляду на речі.
- Йому перепали всі веселощі: у нього був трейлер, він часто ходив на риболовлю, не мав турбот про платіжні відомості, сюжети і прибуток; він *був* щасливий (*Волт Дісней*).
- ☐ Наприклад, я вважав, що щастя полягає в тому, щоб *були* гроші, а ось мій брат думав інакше.

10. Первісний текст буде відновлено, якщо речення розташувати в послідовності, запропонованій у рядку

- А ☐ ☐
- Б ☐ ☐
- В ☐ ☐
- Г ☐ ☐

Завдання 11—12 стосуються речень, які первісно становили зв'язний текст. Прочитайте речення й виконайте завдання.

- Попри те, що рецепт щастя в кожного свій, психологи провели дослідження й вивели кілька *загальних* рекомендацій.
- ☐ Як стати щасливою людиною — це, мабуть, найпопулярніше питання в усі часи для всіх людей.
- Тож варто регулярно приділяти кілька хвилин *цьому* заняттю впродовж дня або перед сном, а ще краще — *випрацювати* звичку щохвилини *цінувати* все *прекрасне*, що є в нашому житті.
- ☐ Як виявилось, найпростішим і найпотужнішим засобом прикликати щастя у своє життя є вдячність за все, що маємо — здоров'я, батьків, друзів, улюблене заняття тощо.

11. Первісний текст буде відновлено, якщо речення розташувати в послідовності, запропонованій у рядку

- А ☐ ☐
- Б ☐ ☐
- В ☐ ☐
- Г ☐ ☐

12. Функцію означення в реченні виконують усі слова, ОКРІМ

- А *загальних*
- Б *цьому*
- В *цінувати*
- Г *прекрасне*

Вправа 69

1. Прочитайте текст.

Прізвище як історичне джерело

(1)Прізвища — це одне із джерел вивчення історії. Так, за прізвищем можна визначити ймовірний регіон, звідки походили предки конкретної людини, також можна припустити про рід їхніх занять, належність до певного стану або особливу прикмету тощо.

(2)Коли і чому виникають прізвища? Прізвища з'являються в українських документах у XIV—XV ст. Їх мали представники тогочасної суспільної верхівки. Для купівлі й продажу майна, передавання його у спадок самого імені стало замало, тож з'явилися спадкові родові прізвища. Прізвища багатих родів часто походили від назви землеволодіння (населених пунктів): князі Остроз-

2. Знайдіть у тексті однорідні члени речення, намалюйте їхні схеми до кожного абзацу (абзаци пронумеровані).
3. Послуговуючись схемами, сформулюйте актуальні для цього тексту правила пунктуації при однорідних членах речення.
4. Випишіть ключові слова до тексту, перекажіть його.

5. Зобразіть схематично джерела походження прізвищ, послуговуючись інформацією з тексту.

Висловлювати власну думку усно й письмово

15:36 95%

Друзі, питання: якому спілкуванню ви віддаєте перевагу — живому чи онлайн? Пишіть свою думку в коментарях, обговорюємо.

16:43 97%

М Микита
А ще в інтернеті можна годинами листуватися, не виходячи з квартири. Економія часу очевидна.

Я Ярина
Усе це — величезні плюси, але все ж інтернет-спілкування не зрівняється з живим. Коли людина поруч, ти бачиш її очі, можеш доторкнутися, обійняти і виявити свої почуття...

М Микита
Емоції можна передати смайлами 😊😏😎😡

Я Ярина
Це все одно не те. Смайли не передають справжній стан людини, його можна відчувати, лише перебуваючи поруч.

М Микола
В інтернеті годинами можна спілкуватися і розмовляти ні про що. Це дуже затягує й забирає багато часу.

Показати більше...

Прокоментувати...

Вправа 404

1. Прочитайте допис на наступній сторінці та коментарі до нього.
2. Візьміть участь у дискусії, аргументуйте свою точку зору.
3. Запишіть найцікавіші репліки в зошити.
4. Висловте свої спостереження: чим відрізняється ваш запис діалогу від оформлення спілкування в чаті?
5. Доберіть тег до допису.
6. У позашкільний час обговоріть із друзями/подругами чи з близькими дорослими переваги «живого» та онлайн-спілкування. За підсумками розмови складіть і запишіть діалог. Озвучте його в класі.
7. Розгляньте світлини. Уявіть, про що розмовляють люди. Складіть і запишіть діалоги.

Вправа 77

1. Прочитайте текст допису й коментарі до нього.

2. Випишіть із тексту допису синоніми.

2. Доберіть та запишіть антоніми до виділених курсивом слів.
3. Сформулюйте основну думку допису.
4. Визначте тему тексту та його мікротеми.
5. Висловте власне ставлення до проблеми у формі коментаря до допису (три речення).
6. Обговоріть це питання в класі, візьміть участь у дискусії.

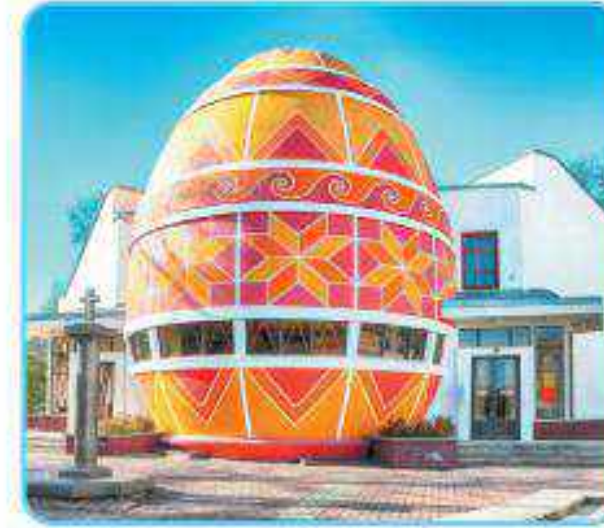
Вправа 257

Спишіть речення, дотримуючись правил написання власних назв.

1) Національний музей-заповідник українського гончарства засновано в селі опішному 1986 року.

2) Історико-культурний комплекс запорозька січ побудований на острові хортиця в запоріжжі.

3) Один із найцікавіших музеїв України — музей писанкового розпису в коломії (неофіційна назва — музей писанка).

Вправа 258

1. Виконайте завдання на вибір:

- Пригадайте, у яких музеях ви були. Який вас вразив найбільше? Розкажіть, що цікавого ви там бачили.
- Разом із дорослими відвідайте віртуальну екскурсію в музеї (для цього можна скористатися сайтами різних музеїв). Поділіться своїми враженнями.

2. Напишіть допис для соцмереж: опишіть музей, наведіть повну назву, адресу розташування, спосіб проїзду тощо. Дайте поради відвідувачам.

3. Визначте, у якому стилі написано текст.

Як писати електронний лист

Вимоги: чітко, лаконічно, грамотно, структуровано.

Структура електронного листа

Тема: у відповідній чарунці коротко зазначаємо, про що лист.

Привітання → Основна частина → Підсумкова частина → Підпис

Зразок
листа

Вправа 501

1. Прочитайте електронного листа.

17:25 📶 🌐 🗺

🔊 📶 🗺 93% 🔋

Привіт, сестричко!

Ми з батьками визначилися з датою приїзду та взяли квитки. Вирушаємо 26.06 о 13.55, на місці будемо 27.06 о 9.10. Час заселення в готель — 14.00, тому нам доведеться почекати, але це не страшно. Після 15.00 можемо сміливо планувати зустріч.

Назад вирушаємо 04.07 о 18.30, і вже 05.07 о 06.15 ми вдома.

Я вже не дочекаюся нашої зустрічі! Перекажуй вітання тітці Марині та дядькові Сергію. Маю для тебе подаруночок! До зустрічі! Обіймаю!

--

Ганна

2. Випишіть числівники в потрібній формі.

3. Пригадайте правила оформлення та структуру електронного листа.

4. Уявіть себе на місці сестрички та напишіть відповідь із подякою про інформацію.

Вправа 1

1. Розгляньте ілюстрацію.

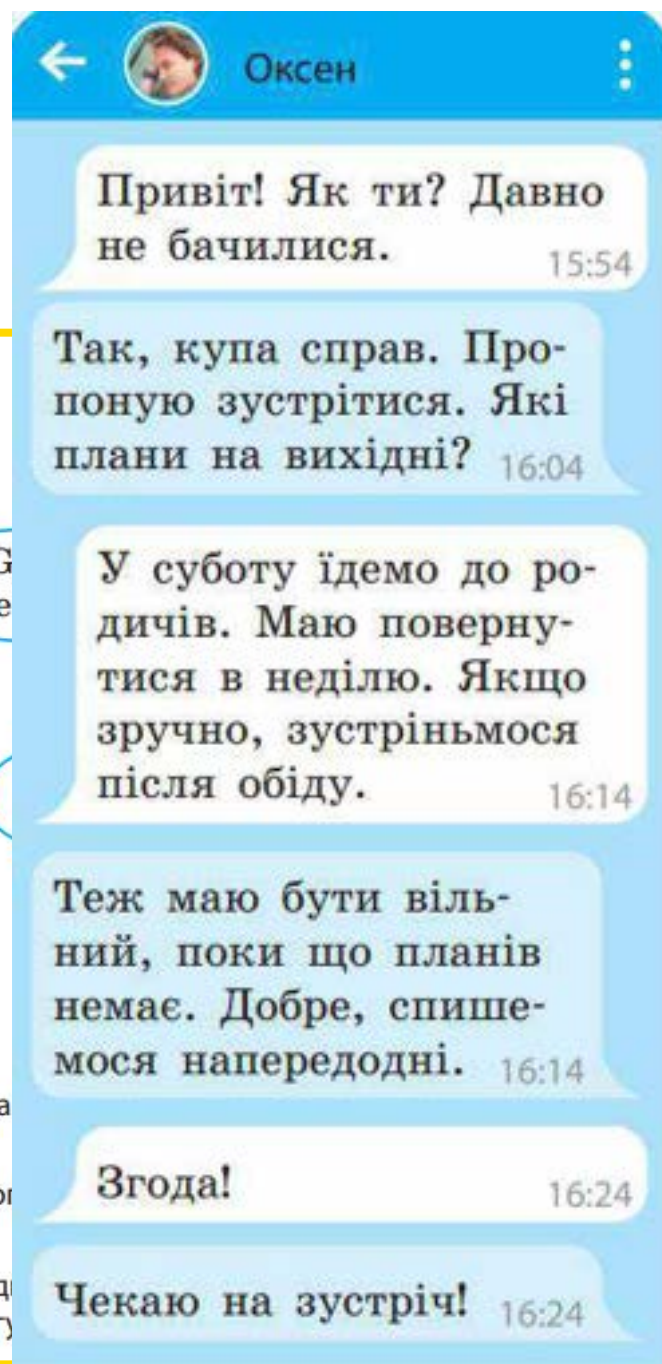
2. Поміркуйте, представників яких національностей зображено на ілюстрації. Обґрунтуйте свою думку.
3. Якщо припустити, що хтось із персонажів говорить мовою іншою від української, чи можна визначити його національність?
4. Пригадайте ситуації, у яких ви завдяки мові ідентифікували людей за національністю. Чи важливо це в сучасному світі? Запишіть аргументи на підтвердження своєї думки.

Зразки:

На мою думку, важливо, щоб ми могли спілкуватися з людьми з якою ти спілкуєшся.

По-перше, _____

По-друге, _____

← Коментарі

Оля

Як ти можеш таке казати про наше місто? 🤔 Воно ж супер!

1 дн. 4 вподобання

Відповісти

Мирон

Точно, і мене це все бісить.

23 год. 7 вподобань

Відповісти

Ліна

Співчуваю, що ти сумуєш за братом. Сподіваюся, у тебе на душі проясниться!

9 год. 3 вподобання

Відповісти

Вправа 6

1. Прочитайте діалоги.

Варіант 1

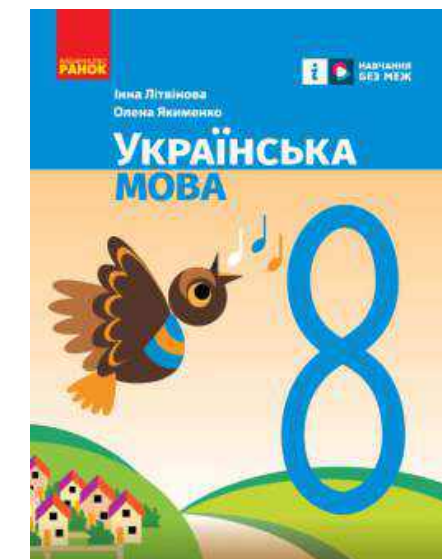
- Ти йдеш?
- Поспішаю.
- Зайдеш?
- Зайду.

Варіант 2

- Куди ти так швидко йдеш?
- Поспішаю на тренування з футболу.
- На зворотному шляху зайдеш до бабусі?
- Так, охоче зайду.

2. Поміркуйте, чим відрізняються діалоги за інформативністю.
3. Порівняйте речення-репліки в діалогах щодо наявності другорядних членів речення.
4. Пригадайте, як називаються типи речень за наявністю чи відсутністю другорядних членів речення.

Вправа 2

1. Знайдіть в інтернеті й послухайте поезії Тараса Шевченка різними мовами.
2. Що ви відчували, слухаючи ці вірші? Обговоріть побачене й почуте з однокласниками й однокласницями.
3. Поміркуйте, чому важливо, щоб вірші наших визначних поетів звучали різними мовами. Запишіть аргументи на підтвердження своєї думки.

критично та системно мислити

Вправа 269

1. Прочитайте оголошення.

Увага!
Загубився кіт на ім'я Віляш, п'ять років. Тудиш, шерсть м'яка та довга. Кіт трохи бєцьця, дуже любить ри-бачі котлетки. Хто знає місце перебу-вання друга, обіцяю винагороду. Галинка

2. Допоможіть Галинці: виправте помилки в оголошенні.

3. Чи доречно дібране фото для оголошення? Поясніть свою думку.
4. Яку інформацію варто додати, щоб збільшити шанси на пошук домашнього улюбленця? Об'єднайтесь у групи, обговоріть і запропонуйте варіанти.
5. За результатами роботи груп складіть і запишіть виправлений текст оголошення. За бажання доберіть доречне фото або проілюструйте малюнком.

Вправа 23

1. Прочитайте текст.

Вікіпедія — це найбільша та найпопулярніша енциклопедія у світі. Вона електронна, безкоштовна для будь-якої мети й вільна від реклами. Вікіпедія містить понад 47 мільйонів статей, написаних добровольцями 298 мовами світу, і її від-

ВІКІПЕДІЯ

Вільна енциклопедія

відують понад 50 мільйонів унікальних користувачів щодня, що з квітня 2017 року зробило її п'ятим за популярністю сайтом у світі.

Це спільне творіння, яке останні 17 років доповнювали й редагували мільйони людей: кожен може змінити її в будь-який час. Вона стала найбільшою колекцією загальних знань у людській історії.

(З інтернет-видання «Український інтерес», автор статті Євген Букет)

2. Розкажіть, про що йдеться в прочитаному тексті. Що було для вас уже відомим? Що нового ви дізналися?

3. Які види інформації подано у вправі? За потреби зверніться до схеми на с. 19. Поясніть свою думку.
4. Чи можна, на вашу думку, беззастережно довіряти інформації, поданій у вікіпедії? Чому ви так вважаєте? Знайдіть у прочитаному тексті твердження, що доводять вашу думку.
5. Напишіть твір-роздум на тему «Чи можна довіряти інформації з інтернету».

Вправа 42

1. Прочитайте фрагмент наукової статті.

Фейками називають фотографії, зроблені у фото/шопі, спец..ально створені в..део/ролики, написані або вигадані неправдиві новини, які важко відрізнити від правдивих. Також фейками називають створені ак..аунти вигаданих людей у соц..альних м..режах, через які поширюет..ся неправдива інформація. Головна мета фейкових повідомлень як інструменту інформац..йної війни — це посіяти сумніви й переконати ауд..тор..ю в правдивості поданої інформац..ї.

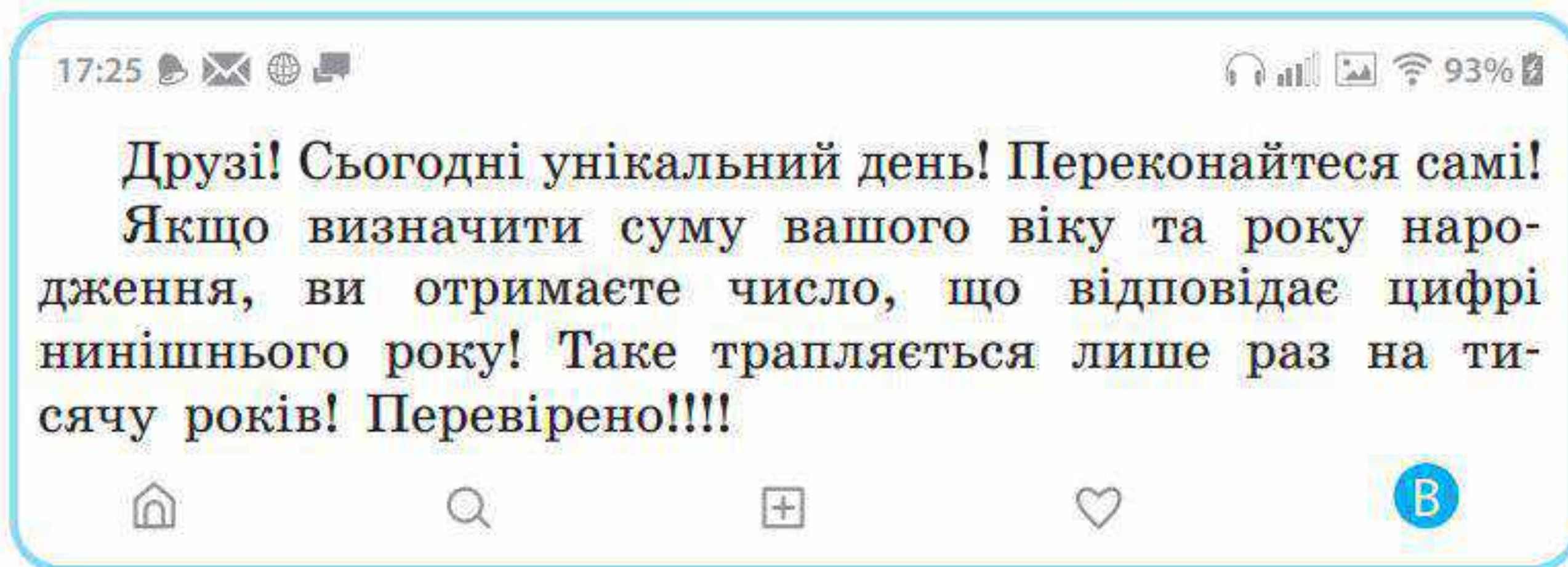
(Оксана Пригорницька)

2. Слово *фейк* походить від англійського *fake* «підробка». Чому, на вашу думку, це поняття дістало таку назву?
3. Чи стикалися ви з фейками? Наведіть приклади.
4. Як ви зрозуміли, що це фейк? Поміркуйте, з якою метою його було створено.
5. Спишіть текст, дотримуючись правил орфографії.

Вправа 485

1. Прочитайте допис у соціальній мережі.

2. Поміркуйте, чи це справді унікальний день. Чи натрапляли ви на такі дописи? Пригадайте, яка інформація називається фейковою.

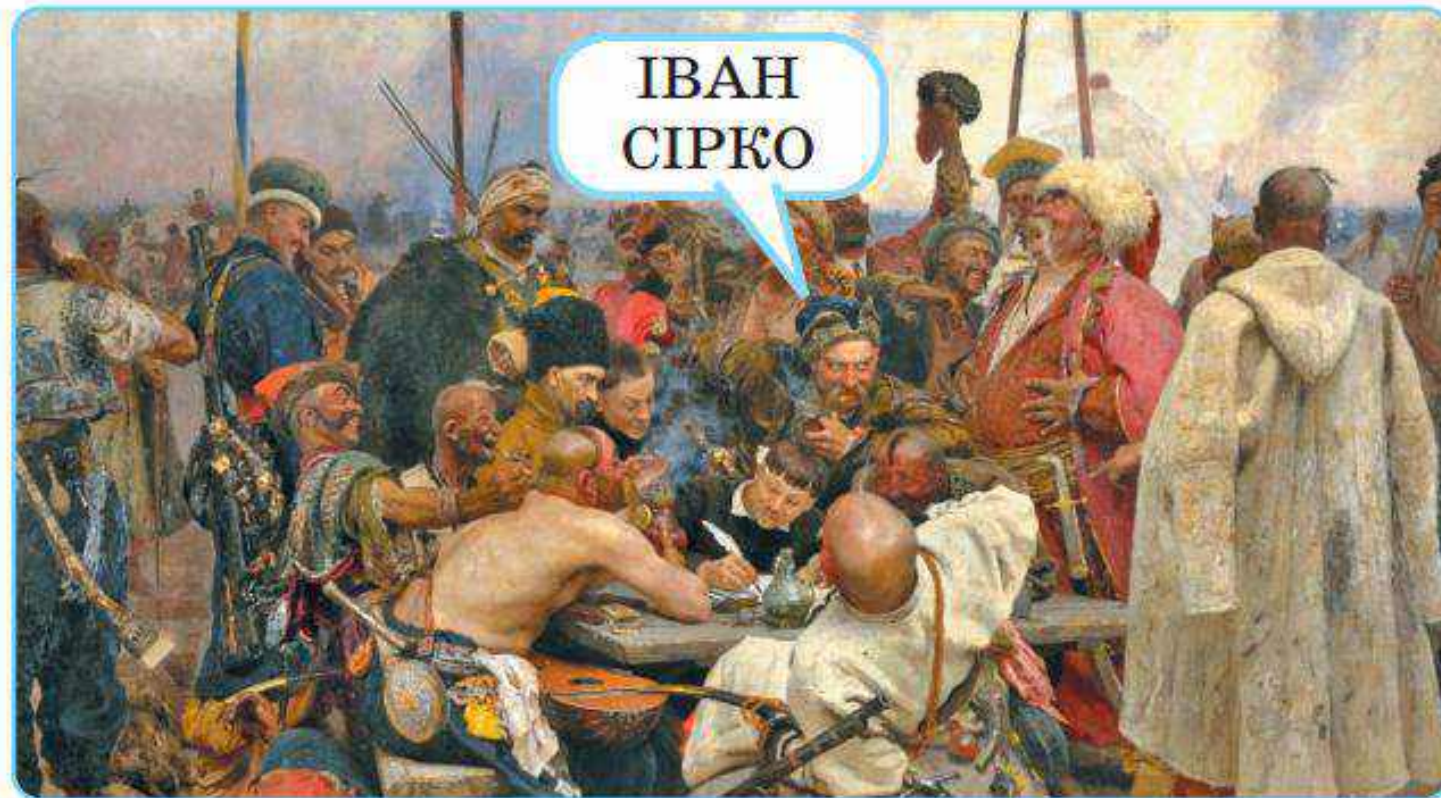
Вправа 88

Виконайте вправи й тестові завдання в електронному додатку до підручника.

Вправа 87

1. Роздивіться картину Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султанові» (1880—1991).

2. Опишіть настрій зображених козаків, використовуючи наведені слова: *бе(з/с)перечно, (з/с)дається, ро(з/с)ташовано, ро(з/с)сміявся, можна (з/с)казати, (з/с)розуміло, (з/с)малював, бе(з/с)сумнівно, ро(з/с)казують.*
3. На картині зображений, зокрема, отаман Іван Сірко. Підготуйте допис для соціальних мереж про Івана Сірка чи іншу видатну особу, використавши лише достовірну інформацію.

Додаткова вправа 2: формуємо медіаграмотність

1. Прочитайте уривок із допису, який активно поширюють у соціальних мережах.

Сірко Іван Дмитрович (1610—1680) — найславніший кошовий отаман Запорозької Січі. Талановитий полководець лускав неприступні фортеці як насіння.

Сірко з українським козацьким військом допоміг завершити в Європі 30-літню війну. П'ять років французи не могли повернути собі фортецю Дюнкерк. Найняли Сірка з козаками за високу плату. Два дні козаки ходили навколо фортеці, вивчали місцевість і розробляли план. На третій день взяли фортецю за кілька годин і повернули її французам.

Сірко поселився в Парижі й сказав: нікуди не поїду, поки не заплатите! Як гадаєте, що Сірко робив у Франції, чекаючи оплати? От як гадаєте? Пиячив? Гульдебасив?

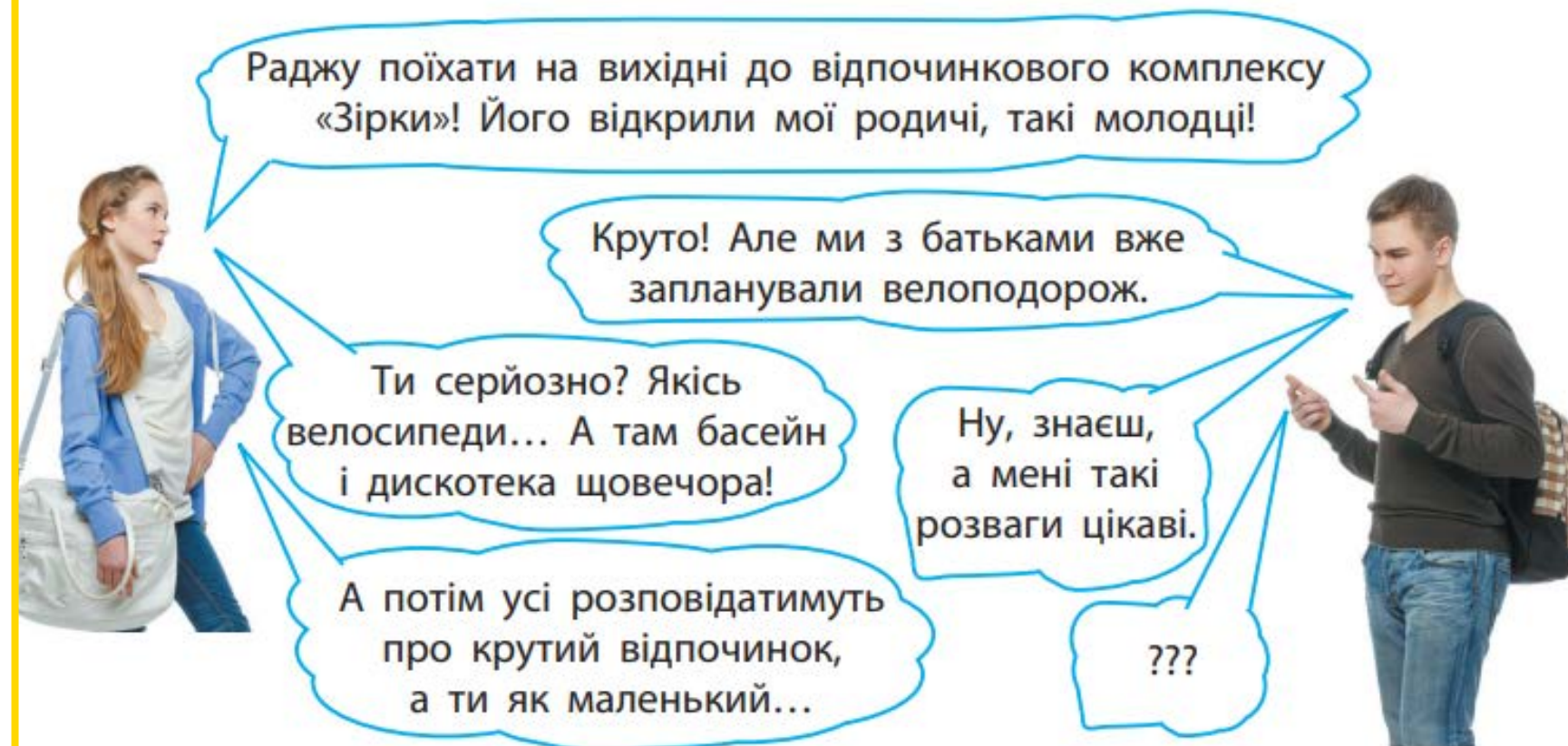
І отут я був шокований відкриттям.

Іван Сірко читає в Сорбоні лекції латиною з історії Польщі та Руси-України. Лекції!! Латиною!! В Сорбонні!! Учить французьких студентів.

§ 17. Елементи маніпуляції та пропаганди. Зв'язок інформації з власним і суспільно-історичним досвідом

Вправа 48

1. Прочитайте, про що спілкуються дівчина та хлопець.

2. Яке враження справила на вас розмова? Що, на вашу думку, варто було б у ній змінити?
3. Поміркуйте, якою має бути відповідь хлопця, якщо він хоче відстояти свою думку, лишаючись чемним.
4. Прочитайте визначення понять. Чи можна їх застосувати, щоб описати цю розмову? Чому ви так вважаєте?

§21. Факти й судження про них. Авторські інтерпретації

Вправа 82

1. Розгляньте ілюстрації. Прочитайте розмову екскурсовода з підлітками на екскурсії.

— Перед вами будинок із химерами — цегляна споруда, збудована в 1901–1903 роках архітектором Владиславом Городецьким.

- Це дивовижно!
- Яка страшна!
- Прямо як у казці!
- Я знаю, чому її так назвали! Гляньте на оздоблення!
- Жаби потворні!
- Я б не хотіла в такій жити.
- Я там був на екскурсії!

2. Поміркуйте, які факти наведено в діалозі?
3. Як можна назвати фрази, якими діти передавали своє ставлення до побаченого?

Факт (від лат. *factum* — зроблене) — реальна подія, що відбулася в дійсності, істинність якої доведена та її можна перевірити через різні засоби фіксації та збереження інформації.

Судження — це особиста думка людини, яку можна підтвердити або спростувати. Їх треба оцінювати з огляду на власні знання та досвід і за потреби перевіряти за допомогою джерел інформації, яким ви довіряєте.

Зауважте! Найголовніша відмінність факту від судження: факт — це твердження, правдивість якого доведена; судження — особиста думка людини, що не завжди є істинною і вимагає доведення чи спростування.

Вправа 83

Розкажіть, чи знали ви про існування будинку з химерами? Чи бачили його наживо чи на світлинах?

Якщо так:

- 1) розкажіть відомі вам факти про будинок,
- 2) поділіться своїми судженнями про цю будівлю.

Якщо ні, розгляньте світлини в підручнику й на основі побаченого

- 1) озвучте факти (якого кольору, форма вікон, декор тощо),
- 2) висловіть свої судження про будівлю.

Часто судження є **авторською інтерпретацією** тексту, ситуації, події, явища тощо, тобто спробою певної особи розтлумачити, розкрити зміст і своє бачення з огляду на знання, особисті вподобання, емоції тощо.

Вправа 84

Прочитайте наведені твердження про будинок із химерами, підтвердіть або спростуйте інформацію.

- 1) Будинок із химерами прикрашає центральну вулицю Києва — Хрещатик.
- 2) У стіну будівлі вмуровані бетонні голови слонів, носорогів, антилоп та крокодила, на колонах причаїлися

Вправа 85

1. Прочитайте фрази. Розподіліть на два стовпчики факти й судження.

1) У мене є телефон. Мій телефон крутіший за твій. 2) Ця книжка зовсім нецікава. Мені складно зрозуміти цю книжку. 3) Марічка — суперфахівець з англійської. Марічка має сертифікат з англійської А2. 4) Я тренуюся двічі на тиждень. Тобі нізащо не вдасться мене перемогти. 5) Газовані напої смачні. Регулярне споживання газованих напоїв призводить до розвитку ожиріння. 6) Наш клас дуже дружний. Ми з однокласниками любимо разом проводити час. 7) Я краще за всіх знаю математику. Я виграла шкільну олімпіаду з математики.

2. Поміркуйте, чи всім судженням можна вірити. З якою метою їх можуть використовувати? Як на судження варто реагувати (приймати на віру чи перевіряти)?

3. Поміркуйте, як можна відреагувати на репліки-судження: *Я думаю, тобі не вдасться це зробити! Я ж краще знаю! Ти невдаха! Ти не зможеш!*

здатність логічно обґрунтовувати позицію

Вправа 206

1. Прочитайте уривок з оповідання Лесі Ворониної «Пригоди голубого папуги».

Мавпа обернулася до папуги:

— Ти на них не ображайся. Розумієш, нам усім не пощастило з господарями. Тому ми й опинилися тут. Мене ось також *прив..зли* з *Афр..ки*. Деякі люди чомусь вважають, що коли не *прив..зти* з *Афр..ки* папугу або мавпу, то нічого туди й їздити, — мавпа безнадійно махнула лапою. — Знаєш, у мого господаря була дочка́. Мене й досі *др..жаки хапають*, як про неї згадаю. Не думай, вона мене не *била*, не *см..кала* за хвоста й не припинала до ніжки стола. Ні! Зате вона цілісінькі дні *пхала* мені до рота шоколадні цукерки, зав'язувала бантики і *пол..вала* парфумами. Тьфу!

2. Випишіть слова, у яких є хоча б один м'який приголосний.
3. Випишіть слова з пропущеними літерами, вставляючи їх. Поясніть орфограми.
4. Поясніть значення підкресленої фрази. Як називається ця мовна одиниця?
5. Перекажіть, через що обурювалася мавпа.

6. Висловіть свою позицію щодо проблеми, орієнтуючись на схему:

Я підтримую / не підтримую мавпу...

Я так думаю, тому що...

Для прикладу наведу ситуацію (з життя, фільму, телепередачі).

Отже, ...

Вправа 43

1. Прочитайте цитати.

1) Як правило, найбільшого успіху досягає той, хто краще володіє інформацією (Бенджамін Дізраелі). 2) Коли інформація була нашою здобиччю. Тепер ми — здобич інформації (Ліна Костенко). 3) Недостовірна інформація небезпечніша за кулю (Автор невідомий).

2. Підготуйте доповідь, підтримавши автора однієї із цитат чи заперечивши йому. Скористайтеся схемою нижче.

Я підтримую / не підтримую автора / авторку...

Я так думаю, тому що...

*Для прикладу наведу ситуацію
(з життя, фільму, телепередачі).*

Отже, ...

Вправа 154

1. Прочитайте текст.

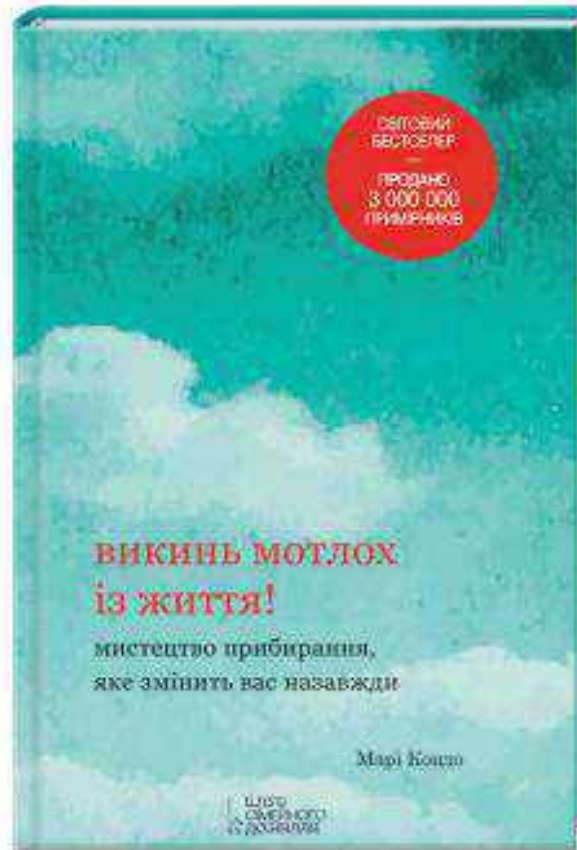
Чи любите ви прибирати? Чи відчуваєте потребу навести лад, спостерігаючи за хаосом у своїй кімнаті? Чи отримуєте ви задоволення, створюючи рівенькі стоси одягу в себе на полицях і споглядаючи результат?

Підлітки часто вважають прибирання несуттєвим і непотрібним заняттям. Ба більше, багато хто сердиться, чуючи від мами ненависне «Наведи лад у своїй кімнаті!», адже вважає це марнуванням часу. Виявляється, усе не так просто. Всесвітньо відома експертка з прибирання Марі Кондо вважає, що, «прибираючи в будинку, ви наводите лад у своєму житті».

2. Випишіть дієприслівники, надпишіть час.

3. Розкажіть одне одному, як ви ставитеся до прибирання. Порівняйте та обговоріть свої позиції.

4. Чи чули ви про метод прибирання Марі Кондо? Чи згодні ви з думкою експертки?

Обкладинка українського видання книжки Марі Кондо «Викинь мотлох із життя!»

Вправа 155

1. Прочитайте інформацію з вікіпедії.

Челендж (англ. *challenge*) — жанр інтернет-роликів, у яких блогер виконує завдання й розміщує зняте відео в мережі, а потім пропонує повторити завдання своєму знайомому або необмеженому колу користувачів. Саме слово *челендж* зазвичай перекладають як «виклик» у контексті словосполучення «кинути виклик». Інші значення — «змагання» і/або «суперечка», а іноді — «складна перешкода» або «завдання, яке потребує виконання».

2. Використовуючи дієприслівники, розкажіть, чи чули ви про якісь челенджі, чи брали участь у подібних заходах.

3. Прочитайте правила участі в челенджах, поміркуйте про їхні переваги й недоліки.

Правила челенджу

Завдання кожного учасника челенджу — дійти до кінця та отримати бажаний результат. Правила встановлює той, хто кидає виклик. Вони можуть відрізнятися і залежать від виду челенджу, але є характерні для кожного:

1. Заявити про бажання брати участь, приєднатися чи зареєструватися на челендж.

2. Виконати всі завдання та надіслати фото- або відеозвіт про виконання.

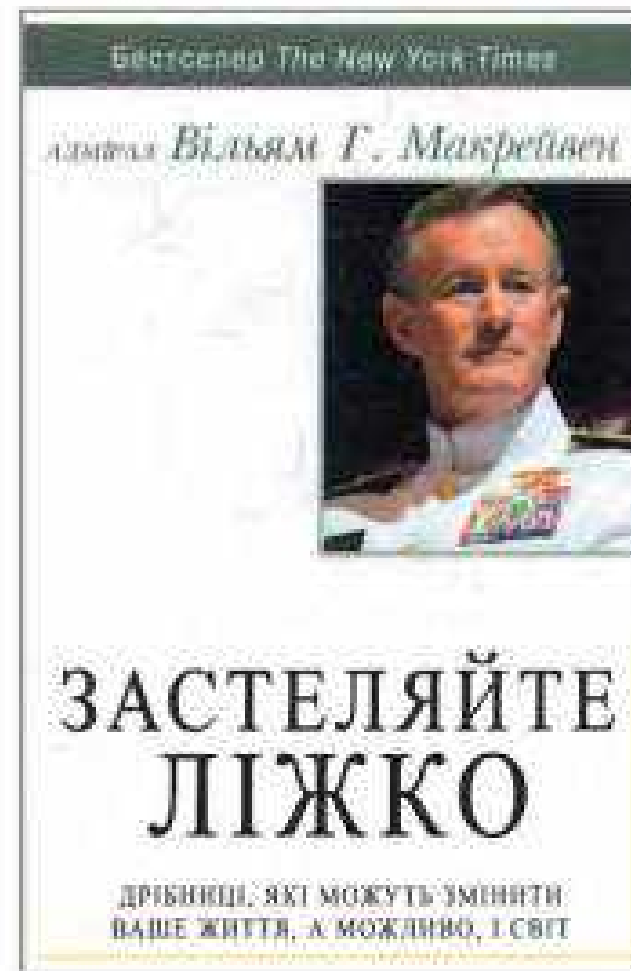

Вправа 159

1. Спишіть фрагмент промови адмірала ВМС США Вільяма Макрейвена (переклад українською Vladee Flava).

Якщо хочете змінити світ, спочатку застеліть своє ліжко. Застеляючи ліжко зранку, ви виконуєте перше завдання цього дня. Ви можете пишатися цим, це дасть вам поштовх до виконання наступного завдання, потім наступного. І в такий спосіб одне виконане завдання потягне за собою ще кілька, та застелене зранку ліжко буде ще одним нагадуванням про те, що навіть дрібні завдання важливі.

Якщо ви не можете впоратися з дрібним завданням, то ніколи не зможете впоратися з великим.

Обкладинка українського видання книжки Вільяма Макрейвена «Застеляйте ліжко»

2. Знайдіть дієприслівники й дієприкметники, підкресліть їх відповідно до синтаксичної ролі.
3. Визначте основну думку та ключові слова тексту.
4. За можливості знайдіть у мережі «Інтернет» усю промову та послухайте її.
5. Поміркуйте, чи згодні ви з думкою адмірала Макрейвена. Висловіть аргументи за чи проти.
6. Запишіть свою позицію трьома реченнями, почавши так: «Я підтримую..., тому що...» або ж «Я не підтримую..., тому що...».

(з/с)сунули в куток, мари́ка з силою вдарила по клавішах, і Ніна помчала з Воєю Морозом, пр(и/е)-стукуючи каблуками, сяюч(и/і) очима, (з/с)червоніла і щас(т/-)лива (О. Донченко). 3) Побільшавш(и/і) на очах, він двічі чхнув, (з/с)меншився до попередніх розмірів і задумався, сидяч(и/і) в кріслі... (А. Костецький).

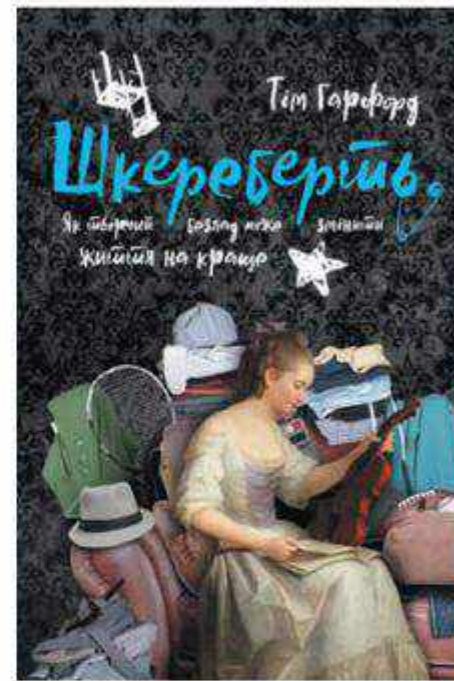
2. Поясніть орфограми.
3. Зробіть повний морфологічний розбір виділених дієприслівників.

Вправа 172

1. Прочитайте огляд книги.

Тім Гарфорд «Шкереберть. Як творчий безлад може змінити життя на краще»

Провокативна книга, яка несе велику ідею та глибоке дослідження про

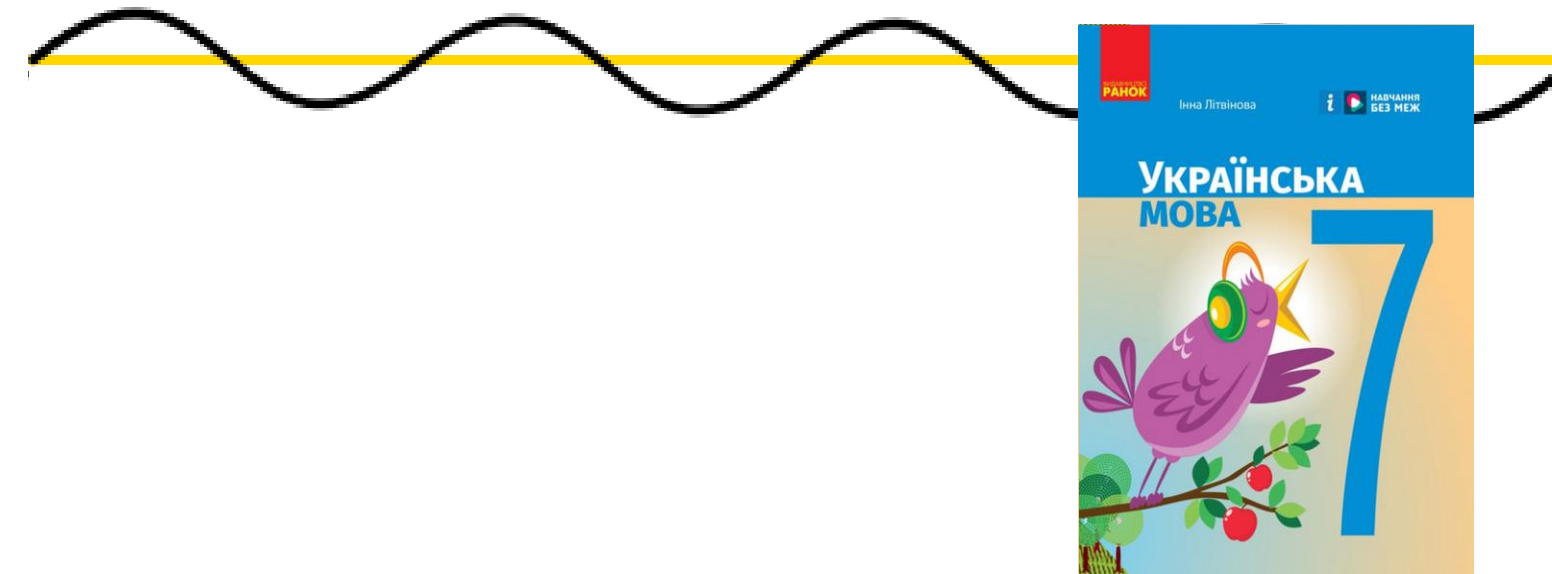
Обкладинка українського видання книжки Тіма Гарфорда «Шкереберть» (дизайн Elk+Deer)

те, які переваги породжує безлад — на роботі, вдома, в навчальному приміщенні та взагалі будь-де.

Чи може безлад нести користь для життя? Чому він важливий і чому ми намагаємося протистояти йому? Використовуючи дослідження неврології, психології та соціальних наук поряд із реальними життєвими прикладами, автор пояснює: такі цінні людські якості, як креативність, чуйність та стійкість, є невід'ємною частиною безладу та плутанини, які провають їхнє виникнення.

Безлад лежить в основі всього — інновацій, досягнень та успіху. Не варто сприймати слова Гарфорда надто буквально, адже книга не про те, що необхідно прагнути жити в хаосі та гармидері, а про те, що жорсткі правила та чіткі межі не несуть нічого хорошого. Суворість і непорушність позбавляють людей можливостей. Автор, передаючи свою ідею, закликає нас, навпаки, бути автономними та гнучкими.

(З вікіпедії)

2. Знайдіть у тексті дієприслівники. Виконайте повний морфологічний розбір дієприслівників.
3. Які емоції викликає у вас наведена інформація? Чи хотіли б ви прочитати описану книгу?
4. Чи згодні ви з думкою автора? Аргументуйте свою позицію, написавши коментар до огляду (5—7 речень).
5. Поміркуйте, що вам ближче: порядок і структурованість чи безлад і креативність.

1. Прочитайте допис.

14:32 📶 📧 🌐 🗣️

🔊 🔋 📶 97%

Друзі, подивіться на фрази нижче і чесно скажіть, чи використовуєте ви такі або подібні. Я, наприклад, дуже часто.

🙄 Не/переймайся, усе буде добре.

🙄 Не/реви, забудь.

🙄 Не/має ні/чого страшного, усе встигнемо!

🙄 Ні/кого не слухай, ні/в/кого не питай!

🙄 Не/хвилюйтеся, не/панікуйте!

Виявляється, що такі фрази не допомагають підтримати!!! 😱 Психологи кажуть, що, висловлюючись у такий спосіб, ми або знецінюємо емоції співрозмовника, або даємо марну надію, або взагалі ображаємо.

А ще говорять, що мозок не сприймає заперечної частки, тобто чує все без неї. Тому втішати треба стверджувальними реченнями такого типу:

🙄 Твої почуття — це нормально.

14:32 📶 📧 🌐 🗣️

🔊 🔋 📶 97%

🙄 Що я можу для тебе зробити?

🙄 Те, що з тобою сталося, — справді прикро.

🙄 Я завжди готовий вислухати тебе.

Що думаєте про це? 🤔

2. Запишіть подані з ризкою слова разом або окремо. Поясніть правопис заперечних часток із різними частинами мови.
3. Обговоріть допис. Чи дізналися ви з нього щось нове?
4. Запропонуйте свою фразу, якою можна підтримати людину.

Вправа 209

1. Прочитайте фрагмент щоденника Марії Башкирцевої.

— Вам 13 років, як ви смієте!

— Саме так, пані, мені 13 років, і я не хочу, щоб зі мною так говорили; прошу вас не кричати.

Вона вилетіла, як бомба, викрикуючи різні непристойності. Я на все відповідала спокійно, що доводило її до ще більшого сказу.

— Це останній урок, що я вам даю!

— О, тим краще! — сказала я.

Тієї хвилини, як вона виходила з кімнати, я зітхнула так, ніби з мене зняли сто пудів. Я вийшла задоволена й вирушила до мами. Пані Коліньйон бігла коридором і знову почала кричати, а я продовжувала свою тактику, вдаючи, що нічого не чую. Весь коридор ми пройшли разом: вона як фурія, я цілком незворушно. Я пішла до себе.

2. Знайдіть неповні речення, випишіть їх.

3. Усно знайдіть односкладні речення, визначте їхній тип.

4. Знайдіть інформацію про Марію Башкирцеву, доповніть речення, обравши один або кілька правильних варіантів, за потреби додайте свої.

Co-funded by
the European Union

Developing Reading Skills With
and Through Digital Technologies
(2022-2025)

Мені тринадцять років, якщо я втрачати час, то що ж із мене вийде?.. Так багато справ у житті, а життя таке коротке!

Чим більше я читаю, тим більше я відчуваю потребу читати, і чим більше я вчуся, тим більше відкривається переді мною низка речей, які хотілося б вивчити. Я говорю це зовсім не з порожнього наслідування відомого мудреця давнини. Я справді відчуваю те, що говорю.

2. Поміркуйте, які цитати засвідчують рівень емоційного інтелекту панни Марії. Аргументуйте свою думку.

3. Чи ведете ви щоденник? Чи намагалися колись це робити? Поділіться роздумами щодо потреби записувати свої думки та враження від життя.

4. Напишіть есе на тему «Моє сьогодні», викладіть свої думки та емоції про сьогоднішній день.

Вправа 16

1. Прочитайте поради, як розвивати свій емоційний інтелект.

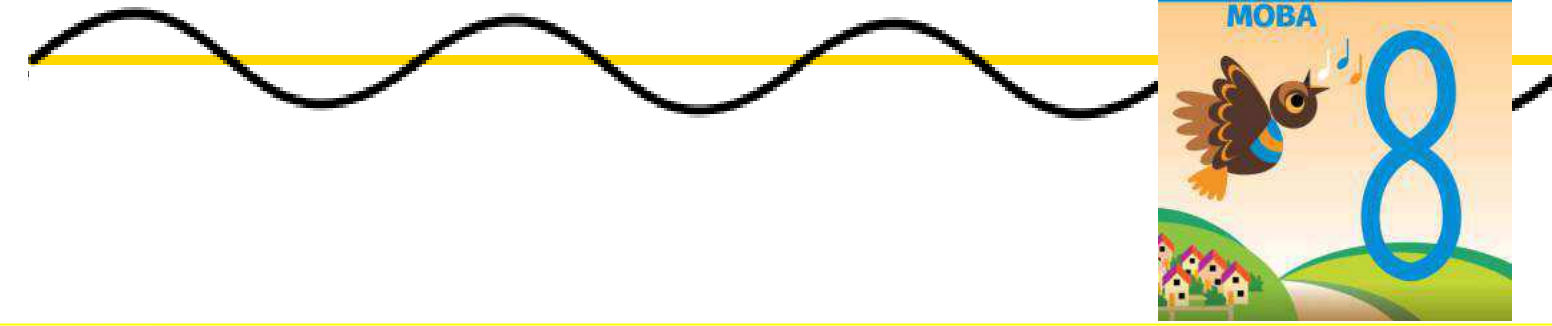
- Насамперед дозвольте собі проживати всі емоції — і «позитивні», і «негативні». Усі вони без винятку нам потрібні та виконують свою функцію.
- Розвивайте емоційну компетентність: збагачуйте емоційний словник, називайте свої емоції, засвоюйте нові слова, читайте книжки про емоційний інтелект.
- Ведіть щоденник емоцій і почуттів, у якому аналізуйте прожитий день, свої емоції, відчуття, їхні причини.

2. Випишіть означено-особові речення. Підкресліть граматичні основи.

3. Перекажіть текст.

4. Уявіть себе автором колонки порад у шкільному виданні. Сформулюйте кілька рекомендацій, як працювати зі своїми емоціями. Послугуйтеся означено-особовими реченнями.

Вправа 38

1. Прочитайте фрагмент книги «Емоції без фейків. Путівник підлітка» Світлани Єфременкової.

Тіна

Подруга й підтримка
для підлітків
18 років
Україна

Привіт, мій друже! Я Тіна. Трапляється, що з плином часу озираєшся назад і усвідомлюєш, що можна було все зробити інакше. Інакше поговорити з подругою, інакше відповісти батьками, інакше підготуватися до уроку або відреагувати на жарт або образу... Здається, якби я тоді розуміла, що і як відбувається, то змогла б зробити все якнайкраще для себе й людей, які мене оточують і які мені справді подобаються.

2. Випишіть односкладні речення. Підкресліть граматичні основи, визначте тип односкладних речень.

3. Які читали ви книжки для підлітків про емоції? Якщо так, розкажіть про них. Що би ви порадили читати одноліткам?

4. Напишіть анотацію до книги, використовуючи односкладні речення різних типів.

2. Спишіть речення, підкресліть підмети. Над підметами надпишіть частинкову належність.
3. Яка з наведених цитат вас найбільше зацікавила, викликала бажання поміркувати про щастя? З якими твердженнями ви погоджуєтеся, а які викликають заперечення?

2. Поясніть значення фразеологізму з назви книги.
3. Доберіть синоніми до фразеологізму.
4. Пригадайте ситуації, у яких ви почувалися на сьомому небі.
5. Напишіть есе на тему «Що робить мене щасливим/щасливою».

2. Визначте тип усіх присудків.
3. Чи згодні ви з думкою Джона Леннона?
4. Розкажіть історію (казку, фрагмент фільму), що ілюструє ваше розуміння щастя.
5. Запишіть свою історію, підкресліть граматичні основи в реченнях тексту.

12:44

97%

Вадим

Друзі, проводжу соціологічний експеримент, підтримайте!

Треба дати коротку відповідь на питання: що, на вашу думку, варто робити, коли ви хочете отримати бажане тут і зараз, а будь-яке зволікання починає невимовно дратувати.

Дорослі думають, що підлітки не можуть дати ради своїм емоціям. Хочу або підтвердити, або спростувати цю думку.

1 дн. 1 вподобання

Відповісти

Проект!

Упродовж вивчення розділу спостерігайте за своїми емоціями і фіксуйте ситуації, які вас надихають і створюють відчуття щастя. Записуйте ці спостереження на аркушах (наприклад: «спілкування з подружкою Оксанкою», «перегляд матчу», «тренування» тощо), щоб потім із цих пелюсток зробити власну квітку щастя.

5. Якщо музика вас надихає, додайте відповідну пелюстку у вашу квітку щастя.
4. Якщо спілкування з кимось вас надихає, додайте відповідну пелюстку у свою квітку щастя.
6. Якщо подорожі вас надихають, додайте відповідну пелюстку до вашої квітки щастя.
4. Пригадайте ситуації, у яких ви почувалися на сьомому небі.
4. Якщо заняття спортом вас надихають, додайте ще одну пелюстку до своєї квітки щастя.
4. Розкажіть історію (казку, фрагмент фільму), що ілюструє ваше розуміння щастя.
5. Напишіть есе на тему «Що робить мене щасливим/щасливою».

Проект

Продемонструйте свою квітку щастя, розкажіть про пелюстки, які є для вас найважливішими.

ТЕКСТИ:

- адаптовані для вікової категорії
- різні жанри
- актуальні теми
- обговорення з виходом на реальне життя

Co-funded
by the European Union

Developing
and Through

Посилання на підручники на платформі «Іззі»

<https://ua.izzi.digital/#/>

/

